

„A templomnak nem csak a megjelenése barátságos; a gyülekezeti hirdetőablán megtalálom a környező települések istentiszteleti időpontjait is, külön kiemelve, hogy mely templomok közelíthetők meg kerekesszékekkel, és melyekben található babaszoba. A bogláriak ráadásul a vasárnapi istentiszteletek után a német mintára indult Kirchencafé (egyházi kávézó) bevezetésével is építik a közösséget.”

Biciklivel a Balaton körül – keresztény látóvalók nyomában ► 4–5. oldal

„Másképp lutheránusságunk alapja elsősorban Krisztus, másodsorban Luther. Krisztus sem tekintette szégyennek, hogy a nép nyelvén, stílusában és korának megfelelően tanítson, a Luther-énekek nem kis hányada pedig nemcsak a gregoriánból vett dallamokra épül, hanem a korabeli népszerű nóták, kocsmadalok zenéjének »megkeresztelése« krisztusi szövegekkel.”

Zarándokének – újra ► 9. oldal

Melléklet:
Útitárs –
magyar
evangéliumi lap

Fatalin Helga, a gyülekezet lelkésze, Fabiny Tamás püspök és Mekis Ádám esperes az ünnepi istentiszteleten

Új „lelki gyöngyszem” Gyöngyösön

► Mostantól Gyöngyös nem egyszerűen a szőlő és a bor vagy – a ferenceseknek köszönhetően – az egyházi hagyományok, illetve a gótikus és barokk műemlékek városa, a Mátra kapuja, hanem egy kicsiny evangélikus közösségnek immár saját lelki hajlékkal bíró otthona is, az újonnan átadott imaháznak köszönhetően. Dr. Fabiny Tamás püspök e szavakkal kezdte igei szolgálatát Gyöngyösön augusztus 8-án délután a szentelési ünnepségen.

Róm 9,16 alapján arról is beszélt a püspök, hogy a magyar nyelvünk tíz legszebb szavának egyikét, a *gyöngyöt* nevében viselő hevesi városka példázata is a könyörülő Istenről kell, hogy szóljon. Méghozzá úgy, hogy a lelkész fáradozása mellett ott van a közösség fáradozása is.

A hálaadó istentiszteleten meghívott népes serege jelent meg, és ünnepelet együtt az alig több mint hetven tagot számláló helyi evangélikus közösséggel. Még az utcában lakók is tiszteletüket tették, hogy lássák, kik is lettek a csendes utca új lakói. A ház

alkalmasnak bizonyult a vendéglátó szerep méltó betöltésére: aki kiszorult a negyven férőhelyes kápolnából, a felső szinten lévő teremben foglalhatott helyet, hogy kivetítőn keresztül kísérhesse figyelemmel az eseményeket. A helyek elfoglalása alatt *Johann Gyula* csömöri lelkész harsonnájátéka szól. Az igehirdetés után *Szabó Viola* hegedűtanár játszott duót tanítványával, *Váraljai Eszterrel*, majd a megjelent lelkészek kérték Isten áldását az ősi confirmában az épületre és használóira.

► Folytatás a 3. oldalon

Határokon át Melanchthonnal

Kiállítás megnyitó a Deák téren

► Erdély, az Országos Széchényi Könyvtár, Szeged, Debrecen és a szarvasi Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozó után augusztus 8-ától a Deák téri evangélikus templomban látható az immáron három éve vándorló Melanchthon-kiállítás. A *határok legyőzése – Philipp Melanchthon európai jelentősége* című tárlatot a délelőtti istentiszteleten szolgáló dr. Fabiny Tamás püspök nyitotta meg. A reformáció emlékbizottság elnökeként hangsúlyozta a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójára való készülést, és megemlékezett, mennyire szíven viselte Melanchthon Magyarország sorsát: „Alighanem életre szólóan meghatározta vonzalmát az a tény, hogy szülővárosában egy bizonyos *Johannes Hunygarus* volt a tanítója.”

Az Europäische Melanchthon-Akademie Bretten legújabb nemzetközi kiállítását eredetileg az Európai Egyházak Konferenciája és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa által az erdélyi Nagyszébenben rendezett 3. ökumenikus találkozón mutatták be.

A forgatókönyv és katalógus né-

met, holland, magyar és román közreműködéssel készült, az eredeti, német nyelvű anyagot *Czente Miklós*, az Evangélikus Országos Levéltár igazgatója fordította.

A tizenhat általános információt tartalmazó tabló mellett négy az erdélyi, négy pedig a magyarországi vonatkozásokról tanúskodik – ez utób-

bit dr. Keveházi Katalin, a Szegedi Tudományegyetem Könyvtárának igazgatóhelyettese állította össze.

► Folytatás a 3. oldalon

Kalap vagy oltalom?

■ DR. LACKNER PÁL

Nem a divat vagy a protokoll sokszor áttekinthetetlen kérdéseiben szeretném most a kedves Olvasót elkalauzolni, hanem egy kis együtt gondolkodásra csábítani, a német nyelv összetett fordítási (és néha fordítási) lehetőségei kapcsán.

Augusztus 13. a német kultúrtörténetben nemcsak a hírhedt – szerencsére ma már csak néhai – berlini fal építésének kezdete, de ezen a napon jött létre 1727-ben Szászországban *Nikolaus Zinzendorf* gróf vezetésével az a sajátos, eredetileg a misztika szélsőséges formáitól sem mentes kegyesség képviselő közösség, a testvérgyülekezet is, amelyről általában keveset tudunk, mégis sokszor meghatározza mindennapi életünket is.

A cseh husziták és a német pietizmus egyes hagyományainak sajátos ötvözeteként létrejött gyülekezet, majd kis egyház önálló egyház is, de egyszersmind tagja a Németországi Protestáns Egyháznak (EKD) és a szabad evangéliumi szövetségnek is.

Az alapító Zittau közelében, saját birtokán hozta létre azt a telepet, ahol a közösség tagjai éltek. Ennek neve Herrnhut, amelyet „az Úr oltalmának” lehet legprecízebben fordítani, de a szókép azonossága miatt többször szerepelt már egyházi híradásokban „az Úr kalapjaként” is. (Valószínű, hogy a fordítót tudatosan vagy tudat alatt befolyásolta az ismert dalrészlet: „Ha a föld *Isten kalapja*, akkor Magyarország a bokréta rajta!”)

A község sajátossága, hogy a temető itt nem a megszokott díszes kert, nem is *Friedhof* (vagyis „a béke udvara”) néven emlegetik, hanem egy puritán terület, méltó a *Gottesacker* („Isten szántója”) elnevezésre.

Lassú fejlődés, a szűkké vált eredeti mellett újabb telepek létrehozása (a nevek is sokszor árulkodóak: *az Úr városa* vagy *a kegyelem ártere*), majd intenzív misszió eredményeként a közösség ma tizenkilenc egyháztartományban 825 ezer tagot számlál; ebből alig három százalék él Németországban.

A közösség iskolarendszere, szociális intézményei jelentősek. Dánia megbízásából Grönland misszióját végezték (az egyetlen helyi egyetem ma az egykori missziós épületben működik, de a grönlandi írásbeliség, bibliafordítás is nekik köszönhető). Jelentősebb közösségeik Costa Rica, Guyana, Suriname, Tanzánia, Kongó, Alaszka, a nyugat-indiai szigetvilág (Jamaika, Kuba, Kajmán-szigetek), Namíbia, Dél-Afrika területén találhatók. Hondurasban a garufin indiánok, Szibériában a csukcsok és a jupik között szerettek eredményesen gyülekezeteiket. Csehországi pár gyülekezetük a Cseh Testvérek Egyházának tizenharmadik esperességét alkotja.

Ez mind szép – merülhet fel a szemlélődőben a kérdés –, de mi kö-

zünk van ehhez nekünk, Kárpát-medencei evangélikusoknak, hol van a már említett kapcsolópont? Melyek azok az említett hatások?

Három is megnevezhető: a hallható, a látható és az olvasható.

A hallható: az *Evangelikus énekeskönyvben* két ének található az alapító gróf tollából. A maga módján mindegyik népszerű volt egy-egy korszakban, a kántorképzőben különösen: a 266. (*Isten szívén megpihenve*) és a 443. (*Vezess, Jézusunk*). Előbbinek a dallama is innen származik, a másik már meglévő zenére készült. A német énekkincsben több mű is szerepel ebből a kútfőből. A nálunk szereplők két, teológiai szempontból is fontos kifejezést hangsúlyoznak: az egységet és Jézus vezetését.

A látható: adventtől vízkeresztig – főleg a német eredetű – gyülekezetek egész sorában találkozhatunk egy papír- (vagy műanyag) alkotással a templomtoronyban, a gyülekezeti teremben vagy az oltárterben felfüggesztve és kivilágítva. Családi használata is ismert. A matematikában érvényes – a görög geometriát pontosító *Kepler* által megalkotott – definíció szerint ez arkhimédészi konvex poliéder, az oltárterben felfüggesztve és kivilágítva. Családi használata is ismert. A matematikában érvényes – a görög geometriát pontosító *Kepler* által megalkotott – definíció szerint ez arkhimédészi konvex poliéder, az oltárterben felfüggesztve és kivilágítva. Családi használata is ismert. A matematikában érvényes – a görög geometriát pontosító *Kepler* által megalkotott – definíció szerint ez arkhimédészi konvex poliéder, az oltárterben felfüggesztve és kivilágítva.

Az olvasható: 1731 óta jelenik meg évente az a kis könyv, amely a *Die Losungen* címet nevet viseli. Magyar változata az *Útmutató*, amely a napi bibliaolvasás fontos segédlete. Az eredeti cím szó szerinti fordításban „jelszó”, egy betű eltéréssel „megoldás” vagy „oldat”. A név eleje azonban utal sorsolásra is, hiszen az egyes napok ószövetségi igéit kisorsolják, az újszövetségeket pedig ezekhez választják. Az évi ige azonban nem az itteniek hagyománya, az egy ökumenikus társaság választása alapján kerül a *Losungba*.

Első idegen nyelvű kiadása az angol volt (1740), a francia követte (1741), a legújabb pedig a koreai (2009). A nyelvek az ábécé szerint az afrikaanstól a zuluig, a világnyelvektől az alig húszezer ember által beszélt sorbiz terjednek.

Hallható, látható és olvasható hatás: a több mint kétszáznyolcvan évvel ezelőtt létrejött Herrnhuti Testvérek közössége tehát nyomot hagyott egyházunkban is.

A szerző evangélikus lelkész, protestáns tábortól püspök

Oratio œcuménica

Urunk, Istenünk, aki Atyánk szeretnél lenni, Fiadban gyermekeidnek szeretnél tudni, könyörülj rajtunk, hogy értsük akarodat! Köszönjük, hogy a mai istentiszteleten is megpasztalhattuk, hogy igéd éltető eledel, életújító világosság!

Milyen jó, Urunk, hogy előtted lepleződik le életünk, ott, ahol közel a segítség, eléd lehet állni úgy, amilyenek vagyunk, és te nem engedsz tovább úgy, ahogy eléd érkezünk! Így kérünk egyházadért: hozd világosság-ra a léhaságainkat, hogy ne vegyünk részt meddő vitákban, terméketlen cselekedetekben, haszontalan találkozókön. Ments meg bennünket a látzatszelekvésektől, de adj világosságot gyülekezetünk tagjainak, lelkészeknek, egyházvezetőknek evangélikus egyházunkban, de más felekezetekben is, hogy só, világosság, kovász legyünk a világban, hogy mindenki megértse, te vagy az egyedül Isten, és nincs más!

Hálát adunk azokért a szolgálókért, akik gyülekezetünkben idejüket, energiájukat és pénzüket nem kímélve cselekszik azt, amire elhívta őket, és szolgálataik nyomán életek újulhatnak meg, szabadulások történhetnek. Te őrizd és neveld a frissen megtérteket, új életben járókat, hogy ellene tudjanak állni a gonoszoknak, a kísértésnek, és közeledjenek hozzád, hogy ígéreted szerint te is közelebb jöj hozzájuk!

Tudjuk, Urunk, hogy a te teremtetésed jó, sőt szép és harmonikus is, ennek tudatában mégis ellene tesszünk. Nem vigyázunk arra, amit életterület adtál nekünk, amit szeretnél megőrizni az utánunk jövő nemzedékeknek is. Adj bölcsességet a politikai, gazdasági hatalmat gyakorlóknak, hogy szerinted valóan bánjanak veled, de ments meg bennünket attól, hogy a teremtést imádjuk a Teremtő helyett. Szíved szerint való embereket adj a te népednek! Könyörülj hazánk, népünkön, nemzetünkön is, hogy áldásodban élhessünk!

Előtted van, Urunk, egyéni életünk. Adj bölcsességet, hogy tudjuk ápolni házasságunkat. Te adj világosságot és útmutatást, miként neveljük gyermekeinket; te óvd meg őket. Benned találjanak békességet, megelégtetést!

Köszönjük, hogy a szükségben élőket is a te kegyelmed alá tehetjük. Segítsd a munka nélkül, a kórházban lévőket, a halál révén állókat és a gyászolókat. Bennünket is használj a feljünk való szolgálatban, hogy amíg zarándok gyülekezetként ebben a világban élünk, bukásaink, elgyengüléseink ellenére is hű szolgálóidnak bizonyuljunk itt! Ámen!

SEMPER REFORMANDA

„Ugyanígy benne van a Miatyánkban az a másik gyónás is, amelyet felebarátja előtt végez mindenki. Ennél egyháznak gyónjuk vétkeinket, és megbocsátunk, mielőtt Isten elé lépünk, és bűnbocsánatért könyörgünk. Bizony valamennyien vétkezünk egymás ellen, ezért mindenki előtt készságesen kell gyónnunk egészen nyíltan, nem is kell szégyenkeznünk egymás előtt.”

► Luther Márton: Nagy káté (Pröhlé Károly fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 11. VASÁRNAP – FIL 3,7–14

Cellák

„Vagy elfelejtetted, hogy az ember a nyugalom, sőt akár a halált is többre becsüli, mint a szabad választást a jó és gonosz megismerésében?” Dosztojevszkijnek a nagy inkvizítorról szóló poémája a középkorba vezet minket, amikor Jézus újra megjelenik az emberek között. Csodákat tesz, és a nép szereti őt. De eljön a mindenkit félelemben tartó, ugyanakkor tiszteletet ébresztő nagy inkvizítor, egy kilencven év körüli, szálfaegyes bíboros, aki börtönbe csukja Jézust; nem engedheti, hogy tovább áltassa az embereket.

Éjjel aztán bemegy, hogy a cellában őszintén beszéljen a fogollyal. Elmondja, hogy Jézusnak már nincs joga szólni többé. Amit mondani akart, már elmondhatta a Bibliában. Szeméretet veti, hogy a legnagyobb értéké tetten a szabadságot, miközben az ember nem tud mit kezdeni ezzel. Akkor, amikor a sátán felkínálta a kenyeret a megkísértés idején, akkor kellett volna azt választania, hogy a kenyér maradhasson a fő mozgatóerő a szabadság helyett. Mert az ember a kenyeret tudja csak imádni, és nem akar, nem is tud szabadon dönteni. Ha a kenyeret adta volna a népnek a szabadságot hozó igék helyett, akkor megválthatta volna őket. „Ahelyett, hogy birtokba vetted volna az emberek szabadságát, még nagyobbra növelted” – vádolja Jézust a bíboros.

Pál barátainak ír. Ezt a gyülekezetet, a Filippiben élőket különösen szereti. Ugyanakkor aggódik is, hiszen mit után ő elmondta nekik a kereszténység titkait, judaista tanítók érkeztek oda, és azt próbálták elfogadtatni az emberekkel, hogy a törvény

megtartásával kezdődik Isten megismerése. Rendnek kell lennie! Az ember arra van, hogy szabályokat kövessen. Lehet, hogy van jó szándék, de esendők vagyunk, ezért az első a törvény. Nem szabad engedni, hogy mindenki valamiféle hit hangoztatásával szabadon dönthessen az élet dolgaiban. Azért van a törvény, hogy lássuk az utat, ne hogy eltévedjünk.

Pál pedig megjegyzi, hiszen neki is így kezdődött a története.

„Nincsen csábítóbb az ember számára, mint lelkiismeretének szabadsága, de nincs gyötrelmesebb sem.” A nagy inkvizítor nyíltan elmondja Jézusnak, hogy saját magának is ellent kellett mondanivaló, amikor úgy látta jónak, hogy az egyház szakadjon el Jézustól, és válósítsa meg a „félelmetes és okos szellem” akaratát, és vegye el az emberek szabadságát.

Most végre, másfél ezer évvel Krisztus után, az inkvizíció korában újra nem kell az embereknek dönteniük. Ez boldogga teszi és felszabadítja őket, hiszen azt hiszik, hogy most élik meg igazán a hit lehetőségét. Sőt ők maguk hozták el a szabadságukat, maguk mondták le róla, és áldozatként tették le az egyház lába elé. „És az emberek megőrültek, hogy megint úgy vezetik őket, mint egy nyáját, hogy végre levették szívükről azt az olyfélelmetes adományt, amely annyi gyötrelmet okozott nekik.”

Pál barátainak ír. Talán máskor nem beszélne ilyen őszintén saját életéről. Elmondja, hogy a fiatalok teljesítmények halmozásából állt. Szeretett jól viselkedni. Leginkább pedig Isten

előtt akart megfelelni. Farizeusi iskolába járt, zsidó volt minden értelemben. Azon fázadozott, hogy ebben előrejusson. Ismerte a törvényt, és úgy tudta, hogy Isten azokat fogadja el, akik a törvényt megtartják.

Pál barátainak ír. Ebben a körben még a csúnya szavak is megengedhetők. Úgy ír bibliát, hogy teljes valóját beleadja. Talán még a tinta is fröccsen az indulattól. Milyen szó kell ahhoz, hogy a filippiek megértsék, hogy a törvény teljesítéséhez ragaszkodó élet, magatartás kárt okoz? Kimondja a mocskos szót, mert meg kell érteniük, hogy az, amit kaptak, mindennél többet ér. Szívükben, lelkükben, személyiségükben élhetik át az Istenhez való tartozás boldogságát. Azt, hogy Isten felemeli őket, elfogadja őket úgy, ahogy vannak. Minden külső törvény csak arra jó, hogy szembesítse az embert tehetetlenségével, benuvertságával, értéketlenségével. Itt valami olyan ajándék az övék, amely cselekvővé teheti őket, amely kinyitja őket az élet lehetőségeire, örömeire, távlataira.

A poémát Ivan Karamazov meséli öccsének, Aljosának. Mire ő hosszas gyötörődés után azt mondja: „A te inkvizítorod nem hisz Istenben, ez az ő egész titka!” A bátyja így felel: „És ha így van! Végre rájöttél. Valóban így van, valóban ennyi az egész titok, de hát ez nem szenvedés, legalábbis egy olyan ember számára, mint ő, aki egész életét arra a pusztai hőstetpre áldozta, és nem gyógyult ki az emberiség szeretetéből? Életének alkonyán kétségtelenül meggyőződik arról, hogy csakis a nagy,félelmetes szellem tanácsai szerint lehetne valamelyest elviselhető

A VASÁRNAP IGÉJE

rendbe fogni ezeket a tehetetlen lázadókat, ezeket a »csúfságra termett, félig sikerült kísérleti lényeket.«

A törvény emberei vagyunk, mert nem hiszünk Istenben. Magunkban bíznunk. Készek vagyunk, hogy helyesen, tisztességesen és a rendnek megfelelően éljünk. Ha az akadálypályát teljesítettük, Istennek az a dolga, hogy valamiféle mennyországba juttasson.

Bár hinnék Istenben! Akkor éledem a bennünk levő holt. Ha mustármagnyi hitünk lenne, akkor – mit hegyeket! – emberi lelkeket mozgathatnánk meg az irgalom és a jóság, a nagylelkűség és az örökkévalóság szeretete felé.

Bár hinnék Istenben! Akkor nem válnánk saját magunk által kreált rendek rabszolgaivá. Nem lennénk ítélkezők, mások bűnét számon tartók, bosszúállók.

Bár hinnék Istenben!

Mi a történet vége? Mit mond Jézus? Nem szól semmit. Amikor végül az inkvizítor kitarja a cella ajtaját, hadd menjen, akkor Jézus búcsúzóul megcsókolja. Mit jelent ez a csók? Ez Dosztojevszkij titka. Talán Jézus megérti a világ benuvertságát? Talán látja saját el lehetetlenülését, és emberi lélek megnyerésének kudarcát, hogy nem marad más, csak a keresztalál, amely talán mégis odavezeti az embert Istenhez, szemtől szembe állítja vele, és megérteti végtelen szeretetét? Talán csak egyszerűen megszánja ebben a torzult lélekben az embert? A csók Dosztojevszkij titka.

■ KOCZOR TAMÁS

Mélyseges mélyből kiáltunk

CANTATE

ka volt, amelyek – verses formában – szigorúan ragaszkodtak a zoltár eredeti szövegéhez. Luther azonban – éppen a bűnbánat és a kegyelem elválaszthatatlanságát hangsúlyozandó – az eredeti második versszakot kettéosztva és a részeket kiegészítve öt versszakosra bővítette az éneket. Így a szöveg – a reformátorok törekvésének megfelelően – a reformáció teológiája terjesztésének szolgálataiba tudott állni.

Az ének gondolatmenete három alapvető reformatori felismerést, üzenetet tartalmaz. Az első az ember Isten előtti mindenkor és valódi helyzetére, azaz bűnei miatti elvesztettségére mutat rá, és rímel a zoltár alap-mondanivalójára: „Mélyseges mélyből kiáltunk”. Ez a bibliai-reformatori emberkép. A második felismerés az, hogy az ember ebből a helyzetből saját erejéből nem képes kitörni, bűneiért elégtételt adni: „Az emberek jöttemei kevésnek bizonyulnak” (2. vsz.). Ezért tanítja Luther minden követőjének saját meggyőződését: „En csak az Úrra építke, / Nem saját érdememre” (3. vsz.). Végül a harmadik reformatori felismerés az ember bűnének és Isten kegyelmének viszonyára vonatkozóan. Luther hangsúlyozza, hogy Isten kegyelme sokkal nagyobb erővel bír a dolgok hely-

rehozatalára, az ember megszabadítására nézve, mint amilyen romboló a bűn ereje. Ezért nincs más út az ember számára, mint az Istenhez fordulás: „Bármily sok is a mi bűnünk, / Még több az Úr kegyelme. / Kész ő mindig, hogy a bűnöst / Karjával föl emelje. (...) Ő a mi szabadítónk” (5. vsz.).

Egyedül a kegyelem...

A vasárnapot a kereszténység kezdeti óta ünnepnek mondják, s mondjuk mi magunk is. Mindegyiket, a mait is. És Lutherral mégis így énekelünk: „Mélyseges mélyből kiáltunk / Hozzád, irgalmas Isten”. Rendben van ez így? Nem kellene-e meghallanunk a gyakran hangzó kritikát, hogy a sok bűnbánat és általában a bűnről való beszéd helyett sokkal inkább az öröme, a felszabadultságra kellene koncentrálnunk? Az ilyen gyakori önmarcangolás, önostorozás helyett nem azt kellene-e inkább keresztünk, mi tesz boldoggá, vidámmá bennünket?

Tegyük fel tehát a kérdést! Vajon mi adja számunkra, keresztény emberek számára az igazi örömet és boldogságot? Talán saját eredményeink, sikereink? Valóban, ezek is örömmel töltönek el mindenkit. S ez jól van így. De nem jelent-e még nagyobb örömet, nagyobb biztosságot az a tudat, hogy Isten előtti megítélésünk nem ezektől függ? Nem ad-e nagyobb nyugalom az a meggyőződés, hogy Isten bűneink ellenére fogad el bennünket, és hív az ő országába? Nem kell-e igazat adnunk reformátorunk-

nak, amikor – saját bűnei láttán is – azt mondja: „En csak az Úrra építke, / Nem saját érdememre”?

S ha olykor megfogadjuk is a kritikát, és igyekszünk a keresztény hit és élet örömeiről is gyakrabban beszélni, Luthert akkor se értsük félre! Az ő éneke nem a bűnről és az elkeseredéssről vagy az örömtelenségről szól. Ő Isten és az ember kapcsolatáról énekel. Arról, hogy Istené az utolsó szó; hogy a kegyelemé az utolsó szó. Ahogy röviden mondani szoktuk: Sola gratia! Egyedül a kegyelem! Ez az, ami örökre szól, és újra meg újra megszólal.

Ha megtapasztaljuk is és sokszor valóságnak látjuk – hála Istennek – a bűn valódi mélységét, még többször hangzik felénk a kegyelem evangéliuma, amely arról szól, hogy Isten felemel, kiemel a mélysegből, és újra útnak indít. Lehet, hogy nem ott és akkor és nem éppen úgy, ahogyan mi gondoljuk vagy szeretnénk. Lehet, hogy késik, várat magára. Lehet, hogy nem vesszük észre, mert valami jelentéktelenebb elvonja róla a figyelmünket. Lehet, hogy elutasítjuk, nem vesszük komolyan... Ő mégis ott van. Van kinek panaszkodni, van kihez szólni, és van kitől szabadulást remélni...

Luther és a 130. zoltár közös biztatása szólal meg énekelt imádságként ezen a vasárnapon templominkban. Biztosságot tesz a kegyelem szavával felénk forduló jó pásztorról. És hitvallássá válhat ajkunkon az ének: „Szívem erős bízodalma / Az Istennek kegyelme.”

■ WAGNER SZILÁRD

Új „lelki gyöngyszem” Gyöngyösön

▶ Folytatás az 1. oldalról

Az ünnepi istentiszteletet követő közgyűlést dr. Szabó Dénes felügyelő nyitotta meg mindenkit pontosan számon tartó köszöntő és köszönő szavaival.

Fatalin Helga, a szórványgyülekezetet gondozó hatvani lelkész mindenekelőtt elmondta, hogy a gyöngyösi evangélikusok igazán büszkékek lehetnek, hiszen már a reformációt követő időkben, 1553-ból található feljegyzés az itt élő lutheránusokról. Röviden beszámolt az imaház kialakításának folyamatáról, és megvásárolhatták a berendezést. A kifejezetten a gyülekezeti ház kialakításának céljával meghirdetett adománygyűjtés eredménye pedig több mint

elmondta: a közösség hűségét és élni akarását bizonyítja, hogy egy régóta dédelgetett álomból valóság lett, mégpedig úgy, hogy ezért újra és újra áldozatot kellett hozniuk. Az eredetileg családi házként használt épület lassan gyülekezeti életre alkalmas térré alakult, meglették a berendezési tárgyak is. Példaértékű, hogy a maroknyi gyülekezet évek hosszú során át gyűjtögette össze azt az anyagi tartalékot, amelyből

egymillió forint volt. A szóttas oltárkép az Őrségben készült (Palatkásné Kolhofer Judit alkotása), az oltárterítők pedig Győrben, Kutas Emőke műhelyében; az utóbbiakat a hatvani gyülekezet adományából vásárolták meg.

A lelkesítő beszámolója után Mekis Ádám esperes, Kákay István országos irodavezető, Juhász Ferenc kanonok-plébános, Csengeri Árpád református gondnok, Benczúr László egyházkerületi felügyelő köszöntése hangzott el; az utóbbi készítette a megvásárolt ingatlan átalakításának tervét is. Végezetül Fabiny Tamás ismét köszönetét fejezte ki a tokaji gyülekezetnek, amely – az országos egyház segítségével – a vártnál lényegesen nagyobb kárpótlási összeghez jutva 36 millió forintot átengedett belőle a gyöngyösieknek a gyülekezeti ház kialakítására.

Nem mellékes az az összefogás sem, amelynek a motorja a gyülekezethez tartozó dr. Székács György országos ügyész és Helfrich Péter, az országos iroda ingatlanrendezési osztályának vezetője – a lelkesítő férje – volt, hogy minél rövidebb időn belül megvalósulhassanak a tervek.

A gyöngyösiek öröme pedig hétről hétre fokozódhat, hiszen mostantól minden vasárnap délelőtt tizenegy órától istentisztelet tarthatnak a gyülekezet új otthonában, az Arany János utca 6. szám alatt. ■ HHÁ

FOTO: HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Határokon át Melanchthonnal

▶ Folytatás az 1. oldalról

A történész köszöntőbeszédében elmondta: „A 16–18. században Melanchthon a legolvasottabb szerzők egyike volt, Magyarországnak nem volt olyan szöglete, sem olyan társadalmi rétege, ahol ne állt volna az otthonok könyvespol-

Halálának négyszázötvenedik évfordulóján, 2010-ben a protestáns egyházak a reformáció nagy tanítómestereire emlékeznek, a reformációi emlékbizottság pedig a 2017-ig tartó tematikus évek sorában az idei évet a reformáció és nyilvánosság témájának szenteli.

cain egy-két kötete.” Majd hozzátette: „Előbb vagy utóbb minden tudós szembekerül Melanchthonnal.”

Mindezek jegyében méltó tiszteletadásnak és megemlékezésnek bizonyul a bőséges információval szolgáló tárlat,

melyből kitűnik, hogy Wittenberg valóban Európa egyik legfontosabb szellemi műhelyévé vált a reformáció következtében, és ezen a téren döntő érdemeket szerzett Philipp Melanchthon is. A 16. században több mint ezer, Magyarországról érkezett diák látogatta a wittenbergi egyetemet, közülük négyszázharmincan voltak Melanchthon tanítványai – többeket a házába fogadott, asztalához hívott. A magyar diákokkal – levelezés útján – rendszeres kapcsolatot ápolt, ezért jogosan nevezik Magyarország tanítójának is.

Bizonyoságát adja a tárlat annak, hogy a határok valóban legyőzhetők nemcsak országok, de templom és tér, profán és szakrális között is: mindössze egy kiállítás szükséges, ahol e kettő értéket teremtve találkozik. Az első tabló egyik mondata ekképp fogalmaz: „Európának szüksége van Ciceróra és Krisztusra, humanizmusra és reformációra, műveltségre és hitre.”

A kiállítás szeptember 15-ig tekinthető meg a Deák téri evangélikus templomban hétfőtől szombatig délután három és hat óra között.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

HIRDETÉS

„...hogymindnyájan egyek legyenek...” (Jn 17,21)
Tiszteletteljes szeretettel hívjuk testvéreinket augusztus 19-én 18 órára a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának kápolnájába (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.) az állami ünnepünk előestéjén ökumenikus közösségben megrendezendő ünnepi istentiszteletre.
D. SZEBIK IMRE, a MEÖT elnöke, DR. BÓNA ZOLTÁN, a MEÖT főtitkára

A fűtőrendszer átmosása

Hétfőn délelőtt írom ezt az Égtájolót. Hajnalban még nyugalom volt a házban, gyorsan papírra is vettem néhány gondolatot. Aztán megindult a hivatali élet: telefonok, megbeszélések, látogatók, elintézendő ügyek. Közben feleségem rákérdez, mikor teszem fel a kerékpárokat az autó tetjére. Ő már csomagol. Estére ugyanis szeretnénk a szárszói üdülőbe érni. Tapasztalatom, hogy sok lelkész nehezen megy szabadságra. Vagy azért, mert nem könnyen kap helyettest, vagy azért, mert önmagát nélkülözhetetlennek gondolja. „Húsz éve nem voltam szabadságon!” – hallottam már kollégától, és nem tudtam eldönteni, hogy panaszkodik vagy dicsekszik. Ezzel szemben ismeretek olyan egyházmegyét, ahol kötelezővé tették: minden lelkész legalább két hetet legyen távol a gyülekezetétől, és pihenjen, töltekezzen. Mert bizony el lehet fáradni. Mi, akik visszatérően beszélünk a sabbat jelentőségéről, nem tartjuk meg a heti egy munkaszünetet. Pedig jól mondjuk: Isten nem hat, hanem hét nap alatt teremtette a világot. Ugyanis a pihenés is a teremtő folyamat része. Prédikálunk Jézus szaváról, hogy „jőjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és megnyugvást adok nektek” (Mt 11,28) – ám mintha magunkban hozzatennénk: mindnyájan, a lelkészeket

kivéve, hiszen ők nem fáradhatnak meg. Mit szól a gyülekezet ahhoz, hogy a nagytiszteletű úr vagy asszony szabadságra megy? Sokat jelentett nekem, amikor először találkoztam egyik püspökeldöm, Szabó József Áldott fáradtság című írásával: „Fáradt vagyok. Ő, az a nyomorult emberi fáradtság, amelyet olyan jól ismerek. Mellém teleszik alkonyatkor; nagy, nehéz zsákok tesznek a vállamra, súlyos ólmat kezembe-lábamba, s húz-húz lefelé... (...) Miért nem lehet az ember mindig friss, eleven, tettere kész, ruganyos akaratú, hogy így állhatna mindig Isten auralciájára...?! (...) Úgy találtam, hogy ha az ember elég alázatos tud lenni, akkor még a fáradtság is evangéliumi örömhírt tud jelenteni. Igen, mert Jézus is elfáradt. Aki világot tart a kezében, és a csillagokkal labdázhatik, egyszer úgy elfáradt az úton, hogy »azonmód« leült. Elcsigázott teste restelkezés nélkül azonmód leroskadt Jákób kútjának kávéjára. Úgy elaludt a hajóban, hogy még a vihar táncoltató ereje sem tudta felzavarni, s úgy elgyengült a kereszt alatt, hogy erőtlennül hullott Jeruzsálem utcaköveire. Azóta a fáradtság szent dolog lett, mert Ő megszentelte. Jézus akkor volt leginkább ember, mikor elfáradt. Sohasem hasonlított jobban hozzánk, mint amikor az utazástól elfáradva azonmód leült a kútkávéra. Ez azt jelenti, hogy ami-

kor fáradt vagyok, akkor hozzá hasonlítok.”
A fáradt embernek pedig pihenésre van szüksége. Nem kisebb igehirdetőtől, mint Cseri Kálmántól olvastam egyszer egy szemléletes példát. Eszerint a pihenés olyan, mint amikor egyszer a templomunk fűtőrendszerét átmosták. Fűtött az még úgy is, de amikor kimosták belőle azt a sok iszapot, vízkövet, rozsdalemezeket, sokkal jobb lett a hatásfoka. Sok minden lerakódik bennünk is, és Isten néha megálljt parancsol. Amíg ez az átmosás történt, mondta az igehirdető, nem lehetett fűteni. Üzemszünet volt. Rövid időre meg kell állni, hogy utána hosszú időn át jobban üzemeljen minden. Rövid időre megállhat az ember, vagy megálljt parancsol az Isten. Persze fontos, hogy a pihenés ne egyszerűen kikapcsolódás, hanem bekapcsolódás is legyen. Engedjük, hogy Isten újítson meg minket belülről.
Most, hogy újra átgondolom Cseri Kálmán szavait, kezdek szabadbá válni belül. Talán nem áll meg az élet

nélkülem. Sok rám rakódott vízkőtől, iszaptól és rozsdától szabadulhatok meg én is. És az üzemszünet után talán munkám hatásfoka is jobb lesz. Mindezeket végiggondolva egyre jobban kezdem várni az egyhetes szárszói nyaralást. Ott majd végre le lehet lassulni. Milan Kundera Lassúság című regényére utalok, ahol egyebek mellett ezt olvashatjuk: „Miért tűnt el a lassúság öröme? Hol vannak a hajdani ödöngők? Hol vannak a népdalok semmittevő hősei, a vándorlegények, akik malomról malomra járnak, és csillagok églatt alsznak? Eltűntek volna a mezei ösvényekkel, a rétekkel, tisztásokkal, a természettel együtt? Egy cseh mondás szép hasonlattal határozza meg édes semmittevésüket: nézegetik a Jóisten ablakait. Aki a Jóisten ablakait nézegeti, az nem unatkozik; az boldog.” Mennyire összecseng a cseh író gondolata Gyökössy Endre bibliai parafraziséval: „Boldogok, akik mentség keresése nélkül tudnak pihenni és aludni, mert mosolyogva ébrednek fel, és örömmel indulnak újtjukra.”
Bizony, le kell lassulni. Életünk egyre inkább a gyorsaságról szól. Nemcsak a sportban és az üzleti életben, hanem az egyházban is egyre nagyobb a sebesség. A pörgés néha nem baj, de igazat adok egy lelkész kollégámnak, aki szerint az egyháznak nem kellene mindenáron bezállnia a gyorsulási versenybe.

Szépen írja Weöres Sándor: „A por si-et. A kő ráér.” Kundera írása szerint a gyorsaság összefügg a felejtéssel, a lassúság pedig az emlékezéssel. Az egyház létehez pedig kezdettől fogva hozzátartozik az emlékezés.
Néha kell a lassúság. Egy mondás szerint a teknős többet tud az útról mesélni, mint a nyúl.
Időközben hétfő délután lett. A bicikliket ugyan még mindig nem pakoltam fel a kocsira, de lélekben már kezdek útra kelni. Várom a nyaralást, hogy együtt lehessek családommal, barátaimmal, a természettel, kedves könyveimmel. Elképezelem a csütörtököt, amikor odaballagok a szárszói üdülő portájára, hogy kezembe vegyem az Evangélikus Élet friss példányát. Komótosan árnyékba húzódok majd. Hátradőlök a nyugágyon, és a harmadik oldal alján egy cikkre bukkanok, ezzel a furcsa címmel: A fűtőrendszer átmosása...

Fabiny Tamás püspök Északi Egyházkerület

► Mindössze kétszázharminc kilométert kell tekernie annak, aki kerékpárral szeretné felfedezni a magyar tengert. A krónikás ezúttal fényképezőgépet és jegyzetfüzetet is csempészett biciklistáskájába, hogy a Balaton eddig talán kevésbé ismert kincseire irányítsa a figyelmet. Bízunk benne, hogy az útinapló nemcsak üdítő olvasmány lesz – egy badacsonyi borból készített fröccs mellé – a nyár utolsó heteire, hanem arra ösztönzi az olvasókat, hogy egy kora őszi hétvégén felüljenek a drótszamárra, és akár csak egy-két napot kerekessenek legnagyobb tavunk partján.

A Balatonnak több arca van. Ott van a családi: úszógumival felszerkezett, fürtös gyerekekkel, akik izgalommal rángatják anyát a parti sétányon a strand irányába. A másik az arisztokratikus: amikor a régi balatonfenyvesi villa udvaráról rád mosolyog egy nyolcvan év körüli szempár egy szalmakalap alól. Máskor pocakos bácsik nosztalgálnak egy korsó sör mellett a régi idők focijáról, miközben várják a friss hekket a parti sütődében. Néhány méterrel odébb pedig hangos, bulizós arcát mutatja a vidék, tizenéves bikinis lányok rohannak mezítláb a fűvön. És a Balaton egyre inkább a biciklistáké is. Sokan vágnak neki két keréken a tó körüli útnak, hogy felfedezzék a táj millió hangulatát.

Fokról fokra – indulás

A balatoni biciklitúrát érdemes Siófoknál kezdeni. Budapest felől egész nap érkeznek a vonatok, a fővárostól alig két óra utazás után megláthatjuk a tavat. A vonatok többségének van kulturált kerékpárszállító kocsija, bringáinkat ott helyezhetjük el. Speciális vagon hiányában a legelső kocsit elején vagy az utolsó kocsit legvégén szállíthatjuk járművünket. Minden esetben szükséges jegyet váltani a biciklinek is. A személyszállító

A Szent Anna-kápolna a badacsonyi szőlőhegy oldalában

szerelvények mindegyike megáll Siófokon, ahol a vasútállomástól a part felé csak néhány száz métert kell haladnunk, hogy bekapcsolódjunk a kijelölt körútba. A túrát célszerű kelet (Balatonkenese) irányába indítani. Így hamarabb küzdünk meg az északi part domborzati viszonyaival, Keszthely után viszont kifejezetten pihentető a terep.

Mivel a vasárnap épp Siófokon ér, nem hagyom ki a *Makovecz Imre* által tervezett, éppen húsz esztendővel ezelőtt felszentelt evangélikus templom meglátogatását. Időpontra megyek, korábban tájékozódtam az illetékes egyházmegye honlapján (<http://somogyzala.lutheran.hu/gyulekezet/siofok.html>)

az istentisztelet időpontja felől. Idejében érkezem – gondolom még ekkor, azonban meglepetten tapasztalom: a vasárnapi alkalom a weblapon talált 11 órával szemben 10-kor kezdődött. (Csak remélni tudom, hogy rajtam kívül nem sokan vannak, akik csak azért maradnak le nyáron a siófoki igehallgatásról, mert nem érvényes istentiszteleti rendet találtak a honlapon...) A bűnvallás után kapcsolódok be a siófoki gyülekezet ünnepelésébe, amelynek keretén belül egy kisgyermek részesül a keresztség szentségében.

A balatonudvari temető szív alakú sírkövei

A lelki útravaló felvételét követően pattanok fel a csomagokkal megpakolt biciklimre, és vágok neki a mintegy kétszázharminc kilométeres útnak. Siófokot elhagyva, Somogy és Veszprém megye határán csak azért nem ijedek meg a vasúti töltés meg-

mászásától, mert már ismerem a terepet. A kezdő tókerülő megnyugtatására írom le: hasonló nehézségre csak néhány helyen kell számítani a túra során. A természet ráadásul páratlan tájképpel ajándékozza meg rögtön az út elején a kerékpárost: a világosi magaspartról csodás panoráma nyílik a magyar tengerre.

Kenese és Füzfő után érkezem meg Almádiba, az északi part egyik legdinamikusabban fejlődő településére. Sátrat verek az egyik kempingben, és immár csomagok nélkül vágok neki a település felfedezésének. A városközpont közelében megtalálom a lutheránus gyülekezet kicsiny hajlékát is. És ugyan a délutáni istentisztelet után a délutáni istentiszteletre nem megyek be, örömmel hal-

lom, hogy meggyőzően hallatszik ki az utcára az *Ébredj, bizonyágtévő lélek* című énekünk, pedig nem lehetnek bent többen egy-két tucatnyinál.

Almádiból kora este Veszprém felé veszem az irányt. A megyeszékhelyre kiépített kerékpárút vezet, ezt azonban – megfelelő tájékoztatás hiányában – csak Szentkirályszabadjánál találok meg, addig a főúton kerekedem. A legenda szerint a község mai katolikus templomának helyén nézte végig államalapító kirá-

mesteremberek készítették. Hasonlókkal a Balaton-felvidéken több helyen is találkozhatunk, de csak itt található ennyi (összesen hatvanhárom darab).

A Balatonakali központjában található domb két templomával három felekezet lelki otthona, mivel a református hívek is a lutheránus templomot használják. Az evangé-

Az 1967-ben épült istenháza terméskő felhasználásával emelt tornya illeszkedik a balatoni tájba és a település egyedülálló hangulatába.

Badacsonytomaj egyik nevezetessége a római katolikus bazalttemplom. 1931–32-ben emelték neoromán stílusban. Ekkor használták elsőként a vulkáni kőzetet templom építéséhez. Említést érdemel a templom 1981-ben

A balatoni bringakörútról

1998. április 22-én, a Föld napján adták át a Balaton körüli kerékpárút első szakaszát, amely a Zala folyó torkolatától Balatonvilágosig tartott. Mára elkészült a közel 230 kilométeres körút. Jelentős része erre a célra épített kerékpárút, rövidebb szakaszokat mellékutakon vagy part menti sétányokon jelölték ki. A bringakörutat zöld alapon sárga felirattal ellátott tábla jelzi, amely többnyire pontosan tájékoztat a sorban következő településekről.

Hasznos segítő lehet a szaküzletekben kapható térkép, amely a főbb látványokat is tartalmazza, és pontos útbaigazítást ad, ha valahol megrongált táblával találkozunk.

likusok barokk és klasszicista elemeket egyaránt hordozó kis hajlékát 1890-ben építették. Ma már műemléki védelem alatt áll.

Zánka határában a mai középkorúak által jól ismert egykori úttörőtábor mellett halad a kerékpárút, majd az elágazásnál a part felé veszem az irányt, és elérem Balatonszepezdet. A főúttól meredek domboldalon vezet út a falu központjába, ahol szintén két templom – az evangélikus mellett ezúttal a református – található egymással szemben. Itt látható *Gulyás Lajos* (1918–1957) emlékműve is. A református lelkész az 1956-os mosonmagyaróvári sortűz idején próbálta nyugtatni a tömeget. 1957-ben a megtorló hatalom emberei letartóztatták, elhurcolták levélpárókiájáról, majd a győri koncepció perben három társával együtt halálra ítélték és felakasztották. Az evangélikus templomban csak ritkán tartanak istentiszteletet.

Szepezdet elhagyva találkozom a balatoni kerékpárút legrosszabb minőségű szakaszával. Az idős fák gyökerei alulról megbontották az aszfaltot, ezért kátyús lett a burkolat. Ha az ország erősíteni szeretné a kerékpáros turizmust, megfelelő minőségű utakkal kellene várni a kerekesekeket...

Ha már evangélikusként Révfülöpön járok, legalább kívülről körbejárrom egyházunk egyik büszkeségét, az *Ordass Lajosról* elnevezett konferencia-központot és a szomszédságában található evangélikus templomot.

Evangelikus és katolikus templom Balatonakalin

a Balaton körül – keresztény látni- valók nyomában

donosa. Alapkövét 1789-ben rakták le. Kriptájában nyugszik a *Kisfaludy* család több tagja.

A szőlőhegyen még egy egyházi épülettel találkozom: Badacsonytördemic kicsiny kápolnájával. Említést érdemel, hogy a templom ajtajában nemcsak a helyi, hanem – gondolva a turistákra – az összes Balatonparton katolikus templom miseidőpontját kiírták. Követendő példa lenne evangélikus egyházunkban is.

Ezúttal Szigligetnél – idő hiányában – csak feltekintek a várhegyre, amely tavaly remek panorámával ajándékozott meg. A vár biciklivel nem közelíthető meg, a kerékpárt ezért célszerű a faluban hagyni, akár megbeszélve az egyik vendéglátóipari egység tulajdonosával, hogy a fogyasztásért cserébe figyeljen járművünkre.

Sok evangélikusnak szép emlékei fűződnek Gyenesdiáshoz. A mára Keszthellyel teljesen összenőtt község több utcája kisvárosias hangulatot áraszt. Ennek ellenére rögtön megtalálom a másfél évtizede nem látott, Kapernaum nevet viselő szeretetotthont.

Keszthely tagadhatatlanul mindent megtesz, hogy rászolgáljon a Balaton fővárosára titulusra. A belvárostól keletre található vízparti kemping árnyas fáival a Balaton egyik legnyugodtabb sátorhelye. Nem csoda hát, ha ezúttal is náluk táborozom két éjszakát.

A magyar Betesda templomai

Csomagok nélkül másnap Hévízre látogatok. Keszthelytől végig kerékpárúton teszem meg a mindössze hét kilométeres távolságot. A meleg vízű gyógytaváról ismert város Magyarország egyik legdinamikusabb fejlődő települése. A szanatórium és fürdő közötti liget a cseh regényekből is ismert fürdővárosi hangulatot árasztja. A belváros jelenleg is felüji-

zöld-fehér színe miatt lehet kedves ez a hajlék a Ferencváros szurkolóinak. A templomtérben üveges vitrinben találkozhatunk az FTC számos relikviájával, így Szűz Mária képe

A balatonboglári evangélikus templom

alatt találunk Fradi-sálat és zöld-fehér gyertyát is.

Mivel a szocializmus idején a tófürdő helyén lerombolt templom helyett nem engedték a katolikusok számára másik belvárosi hajlék építését, csak a rendszerváltás után építhettek egy nagy befogadóképességű, a városhoz méltó istenházát. A Szentlélek-templom alapkövét 1996 pünkösdjén helyezték el, felszentelésére 1999-ben került sor. A templom hét különböző méretű tornya a Szentlélek hét ajándékát szimbolizálja, csakúgy, mint a főbejárat előtt mozaikból kirakott galamb képe. Szintén galambot formáz a főoltár. Beső terében a fa dominál, egyszerűsége ellenére is

Hévízen járva senki ne hagyja ki a gyógytavat. Nem csak azért különleges, mert az év minden időszakában meleg vízben lubickolhatunk, amely ráadásul játékos hatással van számos egészségügyi problémára, hanem azért is, mert pompás tavrózsák között tempózzhatunk. A fürdő infrastruktúrája európai színvonalú. Mind ezért persze borsos belépőt szednek.

Keszthelytől Siófokig

A keszthelyi korzó kávéházai mellett jutok el a város jelképéhez, a Festetics-kastélyhoz. Az épületbe ezúttal nem megyek be, de a kastélykertben teszek egy sétát. „Kicsi a világ” – állapítjuk meg mindketten, amikor egy evangé-

likus lelkész ismerősömmel akad össze a tekintetünk a koros fák árnyékában. Épp gyülekezete ifjú tagjaival kirándul a Balaton fővárosában.

Hasznos tanácsok kerékpárral útnak indulóknak

1. Indulás előtt járművünket ellenőriztessük szakemberrel!
2. Megfelelő fék és világítás nélkül ne használjuk kerékpárunkat!
3. Lakott területen kívül vegyük fel bukósisakot és láthatósági mellényt!
4. Minden alkalommal tartsuk be a KRESZ előírásait!
5. Lejtőn se guruljunk nagy sebességgel!
6. Kenjük be testünket magas fényvédő faktorú naptejgel!
7. Folyamatosan pótoljuk szervezetünk folyadékvesztését!
8. Ha elfáradtunk, érdemes az árnyékban pihenőt tartani.
9. A borvidék kincseit és a húsító söröket csak akkor kóstoljuk meg, ha már nem ülünk kerékpárra!
10. Ne hagyjuk soha őrizenlül értékeinket!
11. Egy pillanatra se hagyjuk magára lezáratlanul kerékpárunkat!
12. A napi szakasz megtétele után nyújtuk le izmainkat!
13. Hasznos társunk lehet az izomlazító krém és a szúnyogriasztó spray.
14. Ne felejtsük otthon fényképezőgépünket!

Nem messze a Festetics család birtokától, a sétálóutca kezdetén találom a keszthelyi rádió- és televíziómúzeumot. A kétszintes kiállítótér magángyűjtemény részeként mutat be több tucat készüléket a magyarországi hírközlés kezdetétől az 1970-es évek végéig. Itt tudom meg, hogy a legnagyobb magyar televízióüzem eredetileg löszgyár volt. A házigazda igazi kuriózumokat is bemutat: megismerkedem a bárszékénybe épített hífi-berendezéssel, és megcsodálhatom az első magyar távirányítós tévét, amelynek kapcsolója ugyan még több kilót nyomott, ráadásul vezeték kötötte össze a készülékkel, de már lehetővé tette, hogy tulajdonosa az ágyában fekve fojtja a szót például *Kudlik Júliába*.

A keszthelyiek evangélikus temploma a belváros közvetlen szomszédságában várja a híveket. Homlokzata a Balaton fővárosának meghatározó látványeleme.

Következő nap elhagyom a várost, és délnek tartva, Fenékpusztá felé ve-

szem az irányt. Az ókori római alapokon létrejött település egykori fénye megkopott. A parttól mindössze néhány száz méterre lévő liget gyönyörű fái mögött meghúzódó egykori főúri épületek évtizedek óta kihasználhatlanok. Szomorú, hogy a festői környezetben nem találnak funkciót a klasszicista stílusú kúriáknak.

A biciklilon tábla hirdeti: a négyszáz éves kocsmát nem szabad kihagyni. Visszatérő vendégként már nem meglepetés számomra, hogy az útszéli söntésnek semmi köze az évszázadokkal ezelőtti csárdához, mégis jólesik a szódavíz és a kávé, melyet kifejezetten baráti áron mérnek a pártállami ÁFÉSZ-kocsmák hangulatát idéző poharakba.

Balatonfenyves – nevéhez híven – a mai napig híres a parti mellékutat övező fenyőfasorról, amely utánozhatatlan illattal fogadja a látogatókat.

Ha időnk engedi, Fonyódon érdemes – a kerékpárt hátrahagyva – fel sétálni a hegyre. Nemcsak a tavat láthatjuk újabb szemszögből, hanem a szemközti Badacsonyt is megcsodálhatjuk.

Balatonboglár két új templomával is vonzza a látogatókat. A gömbkúp-tetőhöz vezető úton először a római katolikusok néhány éve felszentelt hajlékát találjuk, majd az evangélikus templom kerül utunkba. A templomnak nem csak a megjelenése barátságos; a gyülekezeti hirdetőtáblán megtalálom a környező települések istentiszteleti időpontjait is, külön kiemelve, hogy mely templomok közelíthetők meg kerekesszékekkel, és melyekben található babakocsi. A bogláriak ráadásul a vasárnapi istentisztelet után a német mintára indult Kirchencafé (egyházi kávézó) bevezetésével is építik a közösséget.

Nem a város büszkesége azonban a központtól kelet felé vezető kerékpárútja. Addig hiába tiltják a párhu-

szabot, nem csoda hát, ha a nyári hetekre már januárban is alig lehet szobát foglalni.

Balatonföldvár úgy fejlődik évről évre, hogy közben sikerül megőrizni családias hangulatát. A földvári kikötő és az árnyas parti sétány a Balaton talán legszebb partszakasza. Emellett a helyiek folyamatosan programokkal is csábítják a családokat. Kirándulásom idején épp a tizenévesek fesztiválját tartják, amelynek záróestjén a Hot Jazz Band muzsikál, óriási sikerrel.

A zamárdi révnél egy gyors pillantás az északi partra: a szemközti Tihany tornyaira, majd Zamárdin keresztül érem el túrám végpontját, a siófoki Jókai sétányt.

Hazafelé – élmények hatása alatt

Siófoktól Budapestig egy gyorsvonat kerékpáros kocsijában utazom. Ezúttal sokkal szerényebb körülmények között jutok el a fővárosba. A biciklis vagonban nincsenek ülések. A fapadlós, rácsos ablakokkal ellátott kocsi állatszállító szerelvényekre emlékeztet.

Mivel nem szívesen hagyom ott a teljes menetfelszereléssel megrakott kerékpárt, a padlón foglalok helyet. Így tesz az a fél tucat egyetemista is, akik gitárral és ütőhangszerekkel felszerelve utaznak Kelenföldig. Útitársam még két huszonéves francia srác és egy – feltehetően szláv nyelvet beszélő – lány, aki hátizsákkal érkezik megnézni a magyar fővárost. A vonatút minden perce élmény: a vidám diáktársaság hamar a húrok közé csap, Budafokig be sem fejezik az éneklést.

A Keleti pályaudvaron a csatlakozást várva eszembe jut, hogy célszerű lenne összegyűjteni a Balaton régiójának keresztény látniivalóit. Több felekezettel összefogva akár külön internetes oldalon vagy könyvbe szerkesztve lehetne felhívni a turisták figyelmét Tihany műkincseire, Badacsonytól kápolnáira vagy éppen a déli part új templomaira. Ezt egészítené ki az egyházi üdülők, valamint a valamelyik felekezethez kötődő vállalkozások által működtetett szálláshelyek, éttermek és borospincék listája. A gyűjtemény tartalmazhatná a nyári hónapok istentiszteleti időpontjait is, nemcsak testi, hanem lelki felüdülést és útravalót is kínálva a Balaton szerelmeseinek. Ha most elkezdén valaki a munkát, jövő nyáron talán már sok üdülő család megtalálná helyét a tóparti templomokban...

Fáradtan, de páratlan élményekkel gazdagodva érkezem haza, amikor rádöbbenek: teljesen feleslegesen cipelttem egy könyvet a táskám aljában, egy percet sem unatkoztam, így elő sem vettem a kötetet.

Otthon mosógépbe kerül a szennyes ruha, zuhany alá a kerékpáros, és a könyvespolcra a túratérkép.

A hévízi Szentlélek-templom

tás alatt áll. Felkeresem az Egregy városrészes határán álló hegyen épült, 13. századi Szent Magdolna-templomot. 1965-ben újjáépítették, és látták el korhű berendezéssel. Azonban nem tudok bemenni az épületbe, mert a templomhoz vezető temetőben épp búcsúztatásra készülnek.

Érdekes színfolt Hévíz-Egeregny az úgynevezett Fradi-templom. 1905-ben egy előregedett harangláb helyére építették kétszintű tornyát, amelyet később még egy szinttel megtoldottak. 1995-ben a tornyot templomhajóval egészítették ki. Nem csak

lenyűgöző; valóban azt érzi az ember, hogy a Szentlélek segítségével itt tényleg Isten közelében lehet.

A hévízi szállodasorról nyílik a protestáns felekezetek közös temploma. Az evangélikusok már a két világháború között tervezték templom építését, azonban a megvalósításra több mint fél évszázadot kellett várni. 1995 és 98 között épült, immár a reformátusokkal közösen. Az oltárképet *Polgár Rózsa* Kossuth-díjas textilművész készítette, megtekintésére azonban a zárt ajtó miatt a krónikásnak nem volt lehetősége.

zamos mellékútna a kerékpározást, amíg a kétkerekűek számára kijelölt szakasz csak terepjáróval közelíthető meg a koros fák gyökerei miatt...

Ugyan nem úti célom egyháznak-balatonszárszói konferencia-köz-

pontja, de előtte elhaladva szívesen emlékezem vissza minden itt töltött napra. Az intézmény nemcsak vendégszeretetéről, hanem konyhájáról

Ez utóbbi reménység szerint azonban legfeljebb csak egy évre, amikor – ha Isten is engedi – újra célba veszem a magyar tengert.

Ahány ember, annyi őrangyal

Aknay-kiállítás Bogláron

► Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány és a Balatonboglári Evangélikus Egyházközség szervezésében Aknay János Kossuth- és Munkácsy-díjas festőművész közel negyven angyalábrázolása és öt Krisztus-festménye került a balatonboglári templomterbe. A kiállítás telt házas megnyitóján Karosi Bálint orgonaművész, a bostoni evangélikus templom orgonistája erre az alkalomra komponált darabbal köszöntötte a műveket és a közönséget. A tárlatot Galambos Ádám, az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány kuratóriumának elnöke nyitotta meg. A kiállítás szeptember 15-ig tekinthető meg.

Nehezen titkolható a különösség iránti vágy, hogy Aknay János kiállítását lássam a balatonboglári evangélikus templomban. A kiállítás ideje alatt a templom keresztje helyén egy Krisztust ábrázoló, fordított T-alakú festmény függ. Belépve a térbe ez a kép jelenik meg először, majd oldalt sorban az őrangyalok és hírhözök ikonjai. A műteremhatás nem marad el, engem erősen emlékeztet Kunffy Lajos somogytúri műtermére, amely számomra Somogy megye egyik leg-szakraálisabb épülete.

Aknay őrangyalait nem is olyan régen láttam Debrecenben, és most itthon, Bogláron. A két tér, a Modern és Kortárs Művészet Központ és a templom tere, első gondolatra, másként áll a festmények mögött. De nem. Amott félfomályos termék műfényében, itt a templomtér természetes megvilágításában. Ám akiben megszületett már az angyalikon, annak a különösége csak erősíthetik az élményt.

csupán az önmagunkra zárt világ bizonyítéka. Egy nyitott világban a legtrikákból esetben értelmezhető a szakralitás létének és hatásainak megkérdőjelezése. Aknay János belső útján nem kérdés az őrangyal örökidejűsége, hiszen ez által válik egyazon ikon a végtelen szelidségre mutató sorozattá.

És akkor ott, a templomtérben odalépett hozzám egy kislány, az arca festve volt, nem ismertem meg. A nevemen szólított, és mosolygott. Abban a néhány másodpercben, amíg a gondolataim mélyén kutatnam kiléte után, azt a gondolati lépést sem hagyhattam ki az álmétkodásból, hogy igen, az őrangyalom beszél hozzám vagy épp a hírhözöm. De vajon milyen hírt hozott, amiről ilyen mélyen kell hallgatnia, és aminek előbb-utóbb testet kell öltenie?

A kérdésekre csak délután kaptam választ. Ha süt a nap, a melegét

Galambos Ádám megnyitja Aknay János (az első sorban közepén) kiállítását

A templomtérben mintha nemcsak belső, de valamiféle funkcionális magyarázatot is hoznának létezésükre. Az ikonarcok sokfélesége egyszerűen mutatja meg a bennünk élő ikonarcok sokféleségét és saját világaink végtelen sorát. Ahány ember, annyi őrangyal. Létezésük kétsége

szerelem, ha hideg van, a pulóverem melegét. Azt hiszem, minden jó. Mert mindenütt otthon vagyok.

■ PODMANICZKY SZILÁRD

A szerző József Attila-díjas író, költő, újságíró

Az idő sodrában

Beszélgetés ifjabb Somogyváry Gyulával az író nagyapáról

► Éltek közöttünk egy nagyszerű író, akit Gyula diákként ismert meg az ország, s akinek népszerűsége a két világháború közötti időszakban volt a legnagyobb. Művésze a legnehezebb időkben sem hallgatott, pedig életében számos megpróbáltatásban volt része: 1944–45-ben a Gestapo, 1950–53 között az Államvédelmi Hatóság fogságában raboskodott. Hazaszeretete és műveinek erkölcsi tartalma miatt évtizedeken keresztül elhallgatott, tiltott író volt.

Végigharcolta az első világháborút, Trianon iszonyú tragédiáját lázas versekben örökítette meg. Hazája sorsáért érzett aggodalma ott bujkál minden művében. Tagjai közé választotta őt a Petőfi Társaság. 1920-tól a Magyar Távirati Iroda osztályvezetőjeként dolgozott, majd a Magyar Rádió irodalmi igazgatója lett. 1935-től országgyűlési képviselő volt. Mivel lezavazta a zsidótörvényeket, elhurcolták Mauthausenbe. Somogyváry Gyula onnan még szerencsésen hazatért, de a kommunisták kezei közül nem szabadult ki élve. Sok szenvedés és mellőzés után 1953-ban hunyt el.

A száztizenöt éve született íróról életműve legjobb ismerőjével, az unokával beszélgettünk.

– Mit lehetne kiemelni legelőbb a jeles nagyapáról?

– A hazájáért a legjobb lelkiismerete és tehetsége szerint próbált mindent megtenni, akár irodalmi vonalon, akár a rádiónál vagy a politikai pályáján. És a filmjeiben, hiszen őt ragyogó forgatókönyvet írt. Életének a lényege egy szóval összefoglalva: a szolgálat – nem véletlenül jelentkezett önként katonának az első világháborúban. Ebben az értelemben is használhatjuk vele kapcsolatban a kifejezést: szolgáló ember. Emellett keresztény ember volt, aki nyíltan megvallotta hitét.

– Két diktatúra is meghurcolta.

– „Nem pártpolitikai célokkal léptem át az ország házának küszöbét, hanem hogy mélyeséges hittel, alázatos és szerény erőm egész megfeszítésével szolgálhassam Magyarországot” – ezek a mondatok előlegezik azt is, hogy kormánypárti képviselőként nem szavazta meg a zsidótörvényeket. Titkos megbízatásaként naciellenes – a Felvidék felé irányuló – rádióadásokat szervezett és irányított a rendelkezésére bocsátott mozgó katonai adóállomással, ezért a német megszálláskor a Gestapo tartóztatta. A háború befejezése után gyalog jött haza, olyan soványan,

– Írói módszereiről mit mondhatunk?

– Regényeiben mindig van egy szerelmi és egy történelmi szál. Nagyszerű az első világháborús trilógiája, amit az imént említettem. Van még egy magyar történelmi tetralógiája, amelyben a reformkor és a szabadságharc kel életre: *A pirossapkás kislány*, *A hadtest hű marad*, *Katonacsillag megfordul*. A befejező, 1947-ben írt, *A Tűzszlop* című regénye Görgey tábornokra utal, csak 2007-ben jelent meg. Az alkotói listáján összesen tizennégy regény, négy-öt verseskötet, színdarabok sokasága szerepel. Mondhatjuk, Somogyváry minden műfajban maradandót alkotott. A hangjáték pedig az ő kedves gyermeke, hiszen a *Hazatérés* című, 1927-es művétől a Magyar Rádióban ő honosította meg a műfajt, melynek a neve is tőle származik a *Hörspiel* szó magyarosítása révén.

– Melyik kiadó vállalta művei megjelentetését, és mikor kezdődött a reneszánszuk?

– *Nagy Imre* újratemetése jeladás volt. 1989-ben kiadók sora keresett meg bennünket, de olyan, amelyik életműben gondolkodott, csak egy volt: az Auktor Kiadó, egy tanár házaspár, *Lothringer Miklós* és felesége, *L. Jeszenszky Ágnes* vezeti. A *Bálint úr rózsái* című kötet előszavában írnak is vállalkozásukról: „Egy kedves rokon segített, ő ajánlotta figyelmünkbe Somogyváry Gyula munkáit. A két világháború között alkotó, egykoron népszerű író művei – a szocializmus nevében fellépő kommunista rendszerben – tiltólistára kerültek, sőt annak idején volt olyan rendelet is, amely összes könyve megsemmisítésére utasította a közkönyvtárakat. Valóban sovinizta, nacionalista író volt? Somogyváry összes műve a hazaszeretetről szól. Ráadásul a mindenkor szabadság mellett és a mindenkor diktatúra ellen lépett föl.”

– Ön mint az író életművének gondozója tervez-e valami új kiadást?

– Régóta gondolkodom egy Nagyapáról szóló monográfián. Sokáig úgy véltem: ezt nekem kell megírnom. Ma már látom: az életmű olyan gazdag, hogy csak egy kutatócsoport képes összehangoltan, igazul és igényesen megírni. Ha a Jóisten így akarja, előbb-utóbb el fog készülni... Aztán az Auktor Kiadó sorban adogatja ki a műveket. Bizunk benne, hogy Nagyapam jótékony szellemisége és erkölcsisége egyre szélesebb körben fog hatni hazánkban...

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

A hónap könyvcsofaja – augusztusban a Luther Kiadótól mindössze 1000 forintért

- Gerhard Schade: *Újjonnan értett bibliai szavak*
- Gottfried Voigt: *Bevezetés az egyház tanításába*
- Lehel László (szerk.): *Evangélikus templomok Magyarországon*
- Scholz László: *Jézussal egy asztalnál*
- Terray László: *Izrael és az evangélium – 150 éves a Norvég Egyházi Misszió*
- Terray László: *Küldetésben*

Vásárolja meg a hónap könyveit kedvezményesen! A könyvcsofaj ára: 1000 forint.

http://bolt.lutheran.hu/ • E-mail: kiado@lutheran.hu • Fax: 1/486-1229 • 1085 Budapest, Üllői út 24.

Triptichon

„Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok...” (Mt 11,28)

Tudta már gyerekként is, hogy ebben a lakásban sohasem fog megszokni.

Pedig kedves, madárforma volt a vénasszony, mint a mesékben, ezüstszínű gyér haját kicsi kontyba teker- te a feje tetejére, elnéző, mindig bölcs mosoly ült az arcán, ahányszor Zsóka pillantott.

– Szaladj csak, szaladj – mondta, és a lány táskájába csúsztatva a szendvicset, miközben Zsóka csak úgy állva itta meg reggeli kávéját –, szaladj, úgysem éred utol, amit kergetsz.

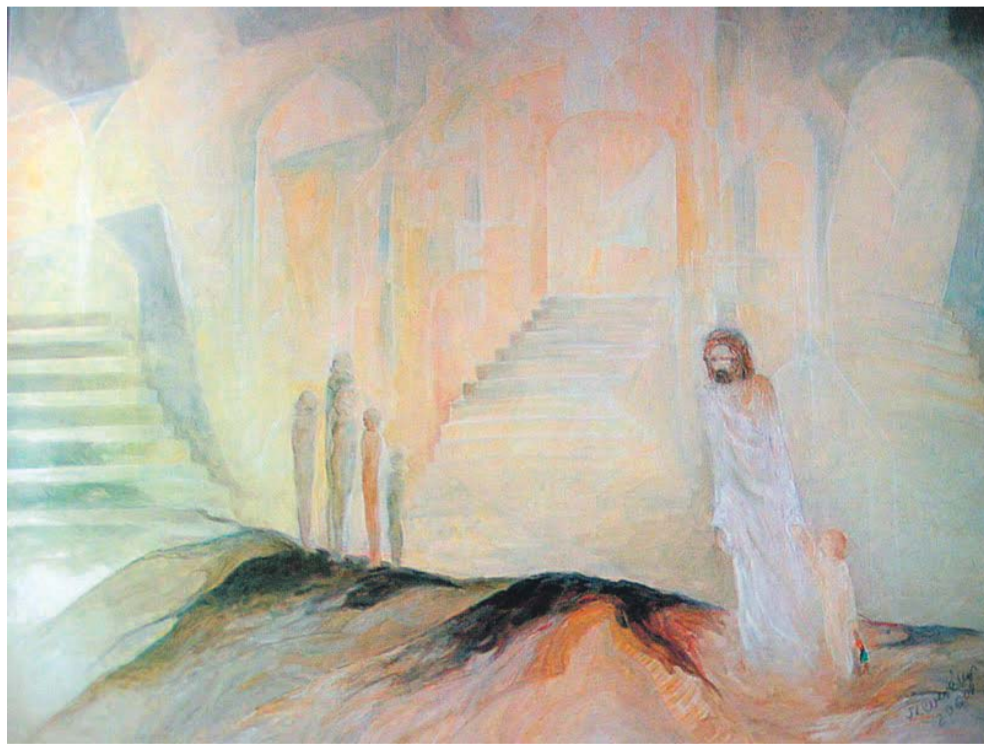
Nem éri utol, persze hogy nem, három évfolyamon tanítani csoportbontás nélkül kétszáz gyereket – lehetetlen, egyszerűen képtelenség. Még hajnali kettőkor is a szódolgozatokat javította, majdnem belealudt, az íróasztalra koppant a feje, arra eszmélt. Levetkőzni is alig maradt ereje, úgy esett be az ágyba, az órát meg elfelejtette felhúzni, világos, hogy rohannia kellett reggel.

Rengetegen vártak a buszra is, alig fért fel, csak a lépcsőn állhatott. Éhes volt, nem is reggelizett, a kávé meg marta a gyomrát.

Megtapogatta táskájában a szendvicset. Szájában összefutott a nyál, ahogy a kolbászos zsemlére gondolt, amelyet az öregasszony minden reggel a táskájába csempészett. Akkurátusan, hajszálvékonyan vágta a sajtot, a szalámit, leheletvékonyan kente a margarint.

– Na, a franciák... – kuncogott magában a vénasszony, ahogy a kolbászra csorgatta a majonézt. De Zsóka így szeretete, megcsinálta hát neki.

Furcsa gyerek volt mindig ez a Zsóka, talán hogy az apja meghalt, az tette ilyené, mintha nem is ezen a világon járna. Mindig csak olvasott gyerekként is, aztán a Gizi, az anyja meg csak hagyta, nem tud ez a lány még egy rántást sem elkészíteni. Persze Gizi is ilyen volt, emlékezett rá, amikor odaadta az anyja nyaranként, alig látott ki a könyvből, még olvasni sem tudott, olyan kicsi volt, csak simult hozzá a nagy kereveten:

»ÉN VAGYOK AZ ÚT, AZ IGAZSÁG ÉS AZ ÉLET...« - SZEVERÉNYI MIHÁLY FESTMÉNYE

– Olvass még, Mamuskám, olvass! Aztán felnőtt Gizi is, elvette az a széltoló – fene se tudja, milyen vér keveredik ebben a szerencsétlen Zsókaiban –, még esküvője se volt rendes a Gizinek, csak elszaladtak az anyakönyvvezetőhöz, senki se ment velük, még az anyjuk sem, csak a két tanú. Évekig nem is jöttek, nem látta az öregasszony Gizit, aztán ezzel a csepp lánnyal állított be.

Beigazolódott minden sejtése, amikor meglátta a férjét, nem volt az rendes ember, Isten nyugosztalja, hogy itt tudta hagyni Gizit télvíz idején. Nagy busa feje volt, széles mellkasa, még a szája is széles. Remegtek bele a falak, úgy nevetett még a semmin is, mintha csak játék lenne az élet, amit nem érdemes komolyan venni. Csak a széles szájára emlékszik, mintha a koporsóban is csak nevetett volna, kinevette a halált, úgy szeretett élni.

A temetésre, arra meghívták az öregasszonyt.

Egyedül maradt Gizi a csepp gyerekekkel, hát persze, hogy segített, hiszen a húga lánya volt. Kevés jutott neki is itt a bérletében, a harmadikon nincs kiskert, az özvegyi nyugdíj szűkös magának is, de amit tudott, megosztott vele. Aztán, hogy meghalt Gizi is, itt maradt vele a lány. Kitanította őt, de a temperamentumát sose tudta megszokni.

– Szaladj, csak szaladj – mondta neki reggelenként, de mintha a falnak beszélt volna. Persze a lány reggelijét is neki kellett megcsinálnia, a zsemlét, a kolbászosat, majonézzel.

A körforgalom előtt sokan leszálltak, még ülőhelyet is talált Zsóka, kivette hát a szendvicset, és beleharapott. Még így is nehezen nyelte le, pedig csúsztott a majonéz, mégis menthetetlenül száraz volt az étel, mint az öregasszony. Végigpörgette fejében az órákat: a harmadik céseknek a szenvedő szerkezetet fogja tanítani, valami jó példamondat kéne, odáig már nem jutott a készülésben, pedig ez a kulcsa az egésznek.

Nem tudta megenni a zsemlét, gyorsan visszacsomagolta az öregasszony szalvétájába, bevágta a tarisznyába, s csak reménykedni tudott, amíg áttörte magát a tömegen, hogy nem kenődik szét a majonéz a negyedik bések szótárfüzetein.

A tanáriban kidobálta asztalára a füzeteket, futtában vette fel a köpenyt, hamarabb kellett volna bejőnie, az elsőöknél nem készítette elő az írásvetítőt, Karancs Szilvi is várja a versenyfeladatokkal, a negyedik ásoknak be kell szólni, hogy hoz-

fergett körülötte. Érezte, hogy vár tőle valamit, de nem értette, csak késő délután tűnt fel neki a boríték, mikor hullafáradtan lerogyott a székre. Odakint már sötétedett, szemerkélt az őszi eső.

Robi a színház előtt feltúrta kabátgallérját. A tér már üres volt, még egy buszt megvár, Zsóka úgyis elkészik mindig mindenholn.

Futva jött, akkor már karikára esett az eső, a farmerja is latyakos lett, oldalát verte a tarisznya. A koncerten persze megnézték őket, késve érkeztek, s a lány is... csupa sár a nadrágja, bakancs a lábán, hogy lehet így hangversenyre jönni?

Robi csak mosolygott, ahogy kihámozta a vizes kabátból, és akkor már nem volt más, csak a zene meg Robi széles válla, aminek olyan jó nekidőlni. Persze az agyát nem tudta rögtön kikapcsolni. Nem talált jó példamondatot, nem értették meg a negyedik cések a szenvedő szerkezetet, hiába magyarázta. Még az igeidőket sem fogadja be a gyerekek feje, ezt az egészen más időszemléletet, nekik csak a van-volt-lesz létezik, nem értik a pillanatot, ami a múlté és mégis jelenig ható, az állandóságot sem, a folyamatos egészet, amikor a minden pillanattá sűrűsödik. A van-volt-lesz triptichonjába zárva felfoghatatlan számukra maga az idő is, képtelen volt hát megmagyarázni nekik, hogy itt és most csak az lényeges, ami a személy által az időben elvégeztetett.

„Jöjjetek óhozza mindnyájan...” – énekelte a szoprán, a van-volt-lesz triptichonjában ott a megfeszített jelen, a tett, a szenvedő, az elvégeztetett.

Csak a buszon vette észre, mennyire éhes, egész nap nem evett semmit. Előkotorta tarisznyájából a megmaradt szendvicset, két harapás az egész, felét Robi elé tartotta. Nagyot harapott belőle a fiú, tele szájjal mondta:

– Kolbász majonézzel? Ilyet csak te csinálhatsz...

– Á, nincs nekem erre időm – rázta a fejét Zsóka.

Sötét volt már, odakint szaladtak a villanyoszlopok. A busz ablakában megtört a külső és a belső fény,

ezüst koszorúval vonta be Zsóka madárforma, vékony alakját.

– Nem én csináltam – mondta –, Mamuska kente...

– Mamuska... – simogatta meg Zsóka fáradt arcát Robi.

Egy pillanatra felvillant a mosolya, aztán hangosan nevetett, mintha csak játék lenne az élet, amit nem érdemes komolyan venni.

■ MIKLYA LUZSÁNYI MÓNIA

RÓNAY GYÖRGY

Jelenlét

Nézz föl az égre: ott van felhők és csillagok közt.

Pillants körül a földön: ott van a fűben, virágban, állatok ámuló szemében, emberek arcán.

Áss le a föld alá: csontokból és kőületekből szándékainak lábnyoma dereng feléd.

Mindenütt láthatatlan.

Mindenütt látható.

FOTO: SINKA CSABA

HETI ÚTRAVALÓ

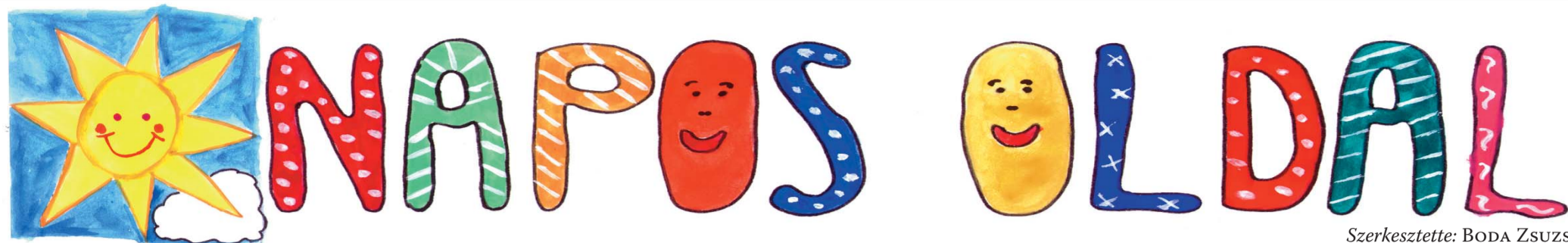
„Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad.” (1Pt 5,5)

Szentháromság ünnepe után a tizenegyedik héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi ezt üzenik: mindig az Úr Isten kegyelmére szorulunk; ő elnémitja a dicsekvőt, az alázatot felmagasztalja.

„Krisztus által, hitben van menekülünk ahhoz a kegyelemhez, amelyben állunk, és dicsekedünk is azzal a reménységgel, hogy részesedünk Isten dicsőségében.” (Róm 5,2; Lk) Kérd: Uram, ments meg engem, a te irgalmasságodért! „Könyörülj rajtam, Uram, mert erőlen vagyok.” (GyLK 673) A farizeus és a vámszedő példatörténetének üzenetét Jézus fogalmazta meg: „Mert mindenki, aki felmagasztalja magát, meg-aláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.” (Lk 14,11; lásd Mt 23,12; Lk 14,11) Luther pedig így minősíti a farizeus személyét: „Ez a farizeus nemcsak Isten ellen vétkezik, hanem felebarátja ellen is gyűlölködik; mert bizony, szemernyi keresztyén szeretet sincs benne. Mit remélhetünk az ily »kegyestől«, aki oly elvetemült, hogy irigylí felebarátjától az üdvösséget?!” A megigazult vámszedővel kapcsolatban a páli megigazulástan került elénk: „Hiszen kegyelemből van üdvösségetek a hit által, és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez; nem cselekedetekért, hogy senki se dicsekedjék.” (Ef 2,8–9) Isten ígéretet tett a választott nép helyreállítására, s az ógyházi evangélium idézett versének előképét is meghirdette: „Akkor majd megtudja a me-ző minden fája, hogy én, az Úr, teszem alacsonyvá a magas fát, és magassá az alacsony fát.” (Ez 17,24) A romlott Sodomában nem volt tíz igaz ember, ezért „kénkőves tüzes esőt bocsátott Sodomára és Gomorára, az Úrtól, az égből. Így pusztította el azokat a városokat és azt az egész környéket...” (1Móz 19,24–25) Csak Lót s két leánya maradt életben, mert az angyalok kivitték őket a bűnös városból. A pogány asszony a nagy hite által nyert kegyelmet; Jézus kiüzte leányából az ördögöt, mert Urának nevezte őt, igazat adott neki, s bátran a „szaván fogta”: „Úgy van, Uram, de a kutyák is esznek az asztal alatt a gyermekek morzsáiból.” (Mk 7,28) Saját tapasztalatai alapján inti a presbitertárs a gyülekezet tagjait. A véneket, vezetőket így: önként, készségesen „legeltessék az Isten közöttetek levő nyáját”? S az ifjabbakat így: „...engedelmeskedjete az idősebbeknek...” Minden christianust így: „...egymás iránt pedig valamennyien legyetek alázatosak...” (1Pt 5,2.5) Így teljesítette be a Mester szavát: „...azért, ha majd megtérsz, erősítsd atyádfiait.” (Lk 22,32) Ő előbb három ember előtt tagadta meg az Úr Jézust, de amikor megszólalt a kakas, „megfordult az Úr, és rátekintett Péterre”, aki „kiment, és keserves sírásra fakadt” (Lk 22,61.62). Péter bűnbánatát döntően az váltotta ki, hogy Jézus reátekintett. Lukács itt Úrnak nevezi, ezzel Jézus isteni teljhatalmára utal. Isten népének hálaéneke örök érvényű üzenetet hirdet: „Bízzatok az Úrban mindenkor, mert az Úr a mi kösziklünk mindörökre!” (Ézs 26,4) A szemeit le-sütő vámszedővel együtt kérde: „Szelid szemed, Úr Jézus, / Tekintsen rám, ha roskadok; / Adjon békét, bocsánatot...” (EE 385,2)

■ GARAI ANDRÁS

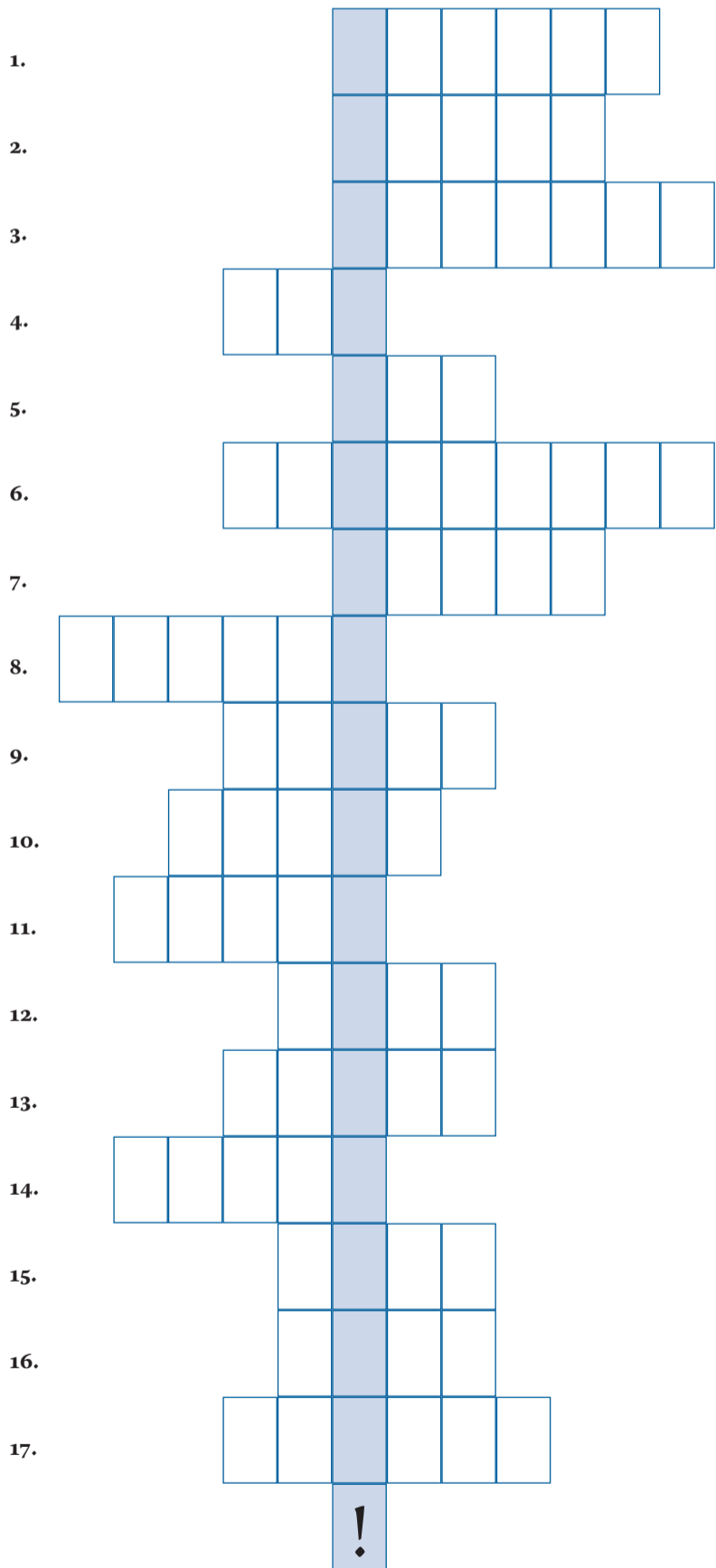

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Neves keresztrejtvény

Oldjátok meg az alábbi keresztrejtvényt! A megjelölt oszlopban lévő betűkből egy zsolnárbeli felszólítást olvashattok össze.

1. Az oroszlánok vermében is vele volt az Úr
2. Tüzes szekerű próféta
3. Mózes felesége
4. Saul apja
5. Ádám felesége
6. Vak, akit Jézus meggyógyított
7. Cetben utazó engedetlen próféta
8. Mózes utódja a nép vezetésében
9. Jézus „kősziklája”
10. A mózeskosár névadója
11. Sára fia
12. Ábel testvére
13. Mária és Márta testvére
14. Rebeka egyik fia
15. Mózes testvére
16. A zsidók első királya
17. Az áruló Júdás helyett választott tanítvány

Megfejtés:

(Válaszok: 1. Dániel, 2. Illés, 3. Cippóra, 4. Kís, 5. Éva, 6. Bartiméus, 7. Jónás, 8. József, 9. Péter, 10. Mózes, 11. Izsák, 12. Kain, 13. Lázár, 14. Ézsau, 15. Áron, 16. Saul, 17. Máttyás)

Bori egér nagy barátja

Bori egér pici volt és ürge. Mégse icri-piciri.

Mindig sertepertelt meg sürgött-forgott. Mindenütt ott termett egy pillanat alatt, ahol nem kellett. Ahol meg kellett volna, hát, ott is ott volt, csak mindig másutt, mint ahol várták. Mert ki gondol arra, hogy valaki úgy érkezik meg egy vendégségbe, mondjuk, hogy belebújik a galléros pávián kabátzsebébe? A legszebb ünnepi pillanatokban meg felmászik a függönykarnisra, mert onnan jobban látni az ünnepet.

Persze Bori egér a legszívesebben azonnal az ünnepi tortába fúrta volna be magát ilyenkor, de Bori egér illedelmes és jószívű kis egér volt, nem hozhatott szégyent a családra.

Így is elég nehéz volt egérnek lenni. Pedig előkelő családból származott, ük-ük-ük-ük-üköregapja meg ük-ük-ük-ük-üköregapja valamikor nagyon régen együtt élte át a nagy Zuhárét, amikor mindent elöntött a víz, egy akkora hajón, egy akkora bárkán, hogy bárcsak mondhatnék akkora nagyot. Ott voltak ők is a meghívottak listáján, olyan előkelő társaságban, mint elefánték, oroszlanék, orrszarvúék vagy a hosszú nyakú zsiráfék, nem beszélve az örökké elegáns flamingópárról.

De akár hiszitek, akár nem, az egérpár ugyanolyan fontos volt a listán, mint mondjuk, az állatok királya és királynője. Kereste is őket mindenki, de nem találta. Már azt hitték, egerek nélkül maradnak, nem lesz többé egér a világon, kihalnak, mint a mamutok vagy a dinoszauruszok. De nem.

Nóé egyszer csak kaparászást hallott. Épp akkor, amikor Isten becsuk-

Minden résen átfért, mindenho-va utat talált, és amikor az emberek sikongattak, hogy jaj, egér, már el is tűnt. Mintha ott se lett volna. Így hát Bori egér inkább távol tartotta magát az emberektől, nem bírta a riadalmat. Ő egy szeretetre vágyó kis egér volt.

Na, épp ezért, a távolságtartás sem ment túl sokáig. Mert igaz, hogy vannak olyan egerek, akik tán egész életükben se láttak embert, az ő családjá mindig is emberek közelében élt. Egéremlékezet óta. Márpedig az egerek elég sok mindenre emlékeznek. Sohasem felejtik például a nagy Ringatózást. Mert azt tudnotok kell, hogy Bori egér ük-ük-ük-ük-üköregapja meg ük-ük-ük-ük-üköregapja ott a bárkán nagyon jól érezte magát. Bárcsak el tudnám mondani, mennyire jól! Találtak maguknak egy rekeszt, amely tele volt szénával, no, annak a belsejében ott-hon érezték magukat rögtön.

A bárka meg csak ringott, ringatózott. Sokáig elég durván, mert odakint szörnyű vihar dúlt, de ez az egereket nem nagyon izgatta, még élvezték is a táncot. Mire a vihar lecsendesült, és elkezdődött ez a ringatózás, addigra meg Bori egér ük-ük-ük-üköregapja tíz pici egérpontyot hozott világra, mert azt biztosan tudjátok, hogy az egér igen szapora állat. Nem fog ki rajta olyan könnyen még egy nagy Zuháré sem.

Szóval, a pici ük-ük-ük-ük-üköregyerekek ott születtek a nagy Ringatózás közepette. S ott volt még a bárkán Nóé és felesége, a három fia, a három fiának a három felesége, minden földi állatból egy pár és annyi ennivaló, hogy nyugodtan maradhat-

zsergést, meg talán nem is érezték olyan jónak. Volt, aki azt mondta, már megint izgul, volt, aki bevallotta, hogy fél, mások meg hősödtek inkább, hogy így meg úgy, úgy meg így, ők csakazértis. Hogy mit csakazértis, az mindegy. Csak a csak meg az azért számít.

Bori egérnek fontosabb volt a bizsergés. És az ő emberbarátja, a Nagybori közelében bizsergett mindig. Hogy mi, azt maga sem tudta, bizsergett, és kész. Ez volt a nagy Bizsergés.

Egyszer Nagybori egy színes könyvet lapozgatott éppen. Bori egér különben is szerette a könyveket, a régebbi kiadásoknál egészen érett ízüket volt, mint a camembert sajtnak, a színesek meg a friss salátára emlékeztettek mindig. Szóval szerette a könyveket, Nagybori könyve meg különösen érdekes volt. A tetején nagy víz, azon egy nagy hajó, rajta sok-sok állat meg egy ember, és a hajó tetején ott egy egér is.

Bori egér pici volt és ürge, mert kíváncsi, elődugta hát orrocskáját a párna mögül, és csak bámult. Teljesen megfélekedett magáról. Hisz ő is ott van a könyvben. Na jó, nem ő, egy másik egér, de mégis, teljesen olyan. Mintha ő lenne. Nagybori is megfélekedett magáról. Észre sem vette, hogy már ketten nézegetik a könyvet. Csak lapozta, lapozta. Volt, ahol falat építettek, volt, ahol vándoroltak, egyszer meg egy nagy vízen keltek át az emberek. Látott sátrakat és városokat, embereket és állatokat, gyerekeket is, a legapróbbat egy férfi ölében.

Bori egér még közelebb dugta az orrocskáját, hogy jobban lásson. Van-e ott is egér? Nem volt, csak egy

KALLAINAGY KRISZTINA GRAFIKÁJA

ta a bárka ajtaját. Most már se be, se ki, innentől rá vannak bízva az esőre meg a hullámokra. De Nóé nem esett kétségbe. Tudta, hogy Isten akarta így. Csak azért izgult, hogy mi lesz az egerekkel. Márpedig a szívhez képest az elég nagy. Mert képzeljétek el, mi lenne, ha kétegrnyi kő nyomná a szíveteket. Abba még bele is tudnátok betegezni.

Bori egér pici volt és ürge. Mint egy kis talajtornász.

akár egy évig. Nem csoda hát, hogy azóta minden egér, aki nyomokban őriz még valamit a ringásból, akinek a farkincája önkéntelenül is hullámszerűen kezd néha, szeret az emberek közelében tartózkodni. És nemcsak a széna meg egyéb finomság miatt, amit összeszednek maguknak. Hanem... csak úgy... mit tudom én...

Bori egér távol tartotta hát magát az emberektől, de épp csak annyira, amennyire muszáj volt. Valahogy bizseregni kezdett benne minden, ha mégis a közelükbe férközött. És ez jó volt. Nagyon jó.

Volt is egy barátja. Nem az egérbarátaira gondolok, mert abból rengeteg volt, mindegyik gyors és ürge, de egyik sem szerette úgy azt a bi-

kutyus meg néhány madárka. De hátha csak elbújt. S ott kukucska valamelyik sarokban.

Nagybori akkor már az egeret nézte. Nem a könyvben. Hanem a párnája mellett. Hisz épp az előbb olvasta: „Engedjétek hozzám a gyerekeket.” Hirtelen bizsergést érzett. Nem egereket? Nem az volt odairva véletlenül, hogy engedjétek hozzám az egereket? S már nyújtotta is a kezét.

Bori egér előbb csak egy tenyeret látott. Megfélekedett minden távolságtartásról. Már ott is volt Nagybori tenyerében. Mintha egy csónakban ringatózna.

Bori egér pici volt és ürge. És bátor, mint az ük-ük-ük-ük-üköregapja, aki nem ijedt meg az emberek közelében.

■ MIKLYA ZSOLT

Zarándokének – újra

Válasz Herényi Istvánnak az ifjúsági énekekkel kapcsolatban

Először is köszönöm Herényi Istvánnak a vitaindító gondolatokat a gyülekezeti énekekről (*Evangelikus Élet*, július 4., 8–9. o.). Éppen ideje volt már ezt a kérdést megtárgyalni. Másrészt köszönöm az *Evangelikus Életnek*, hogy a vitának fórumot adott.

Jómagam az elejétől követem a gyülekezeti énekekről folyó vitát a lap hasábjain, de csak most ért meg bennem a gondolat, hogy én is hozzászólok.

Herényi István testvérem cikkéről egy már-már legendának számító rövid anekdota jut eszembe. A hetvenes években egy presbiter testvér (hogy evangélikus volt-e, vagy sem, nem tudom) szájából hangzott el a következő mondat, mikor megjelent a Szentírás új protestáns fordítása: „Ha Pál apostolnak jó volt a Károli-Biblia, akkor nekünk is jó lesz.” Azóta persze a protestáns egyházak tagjainak többsége az új fordítást használja.

A rendszerváltás után megjelent az *Új ének*, melyet azóta nagy örömmel és sok áldással használ egyházunk különböző alkalmon. „...számomra az, hogy »új ének«, nem jelenti azt, hogy az *Új ének* gyűjteményből való, sőt azt sem jelenti, hogy könnyűzene” – szögezte le Herényi István *Juhászné Szabó Erzsébet* hozzászólására írt válaszában (*Evangelikus Élet*, augusztus 1., 13. o.). Ismét szeretnék köszönetet mondani testvéremnek, ezúttal ezért a mondatáért. Pontosabban az első feléért. Ugyanis számomra sem egyenlő az „új ének” az *Új énekkel*, és az a helyzet, hogy a mai magyar evangélikus ifjúság számára sem. Tudniillik már jó ideje (hangsúlyosabban a kétezres években) ifjúságunk egyre többet énekel más felekezetek, egyházak énekes gyűjteményeiből. És egyre kevesebbet az *Új énekből*.

Ezt a folyamatot nem szeretném minősíteni, és természetesen nem gondolom abszolút egyetemesnek, de ez tendencia, amelyet tudni kell kezelni, tudni kell vele élni. Éppen ezért döntött úgy a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz), hogy megszervezi egy új ifjúsági énekgyűjtemény összeállítását, amelyben mind szerkesztőként, mind dalszerzőként volt szerencsém részt venni.

Mielőtt valaki azt gondolná, hogy kitérek a vita elől, és csupán az új énekgyűjteményt, a *Zarándokéneket*

népszerűsíténem a vita álcája alatt, visszacsatolok a témához. „Aki a korszellemmel köt házasságot, hamar megözyevyül” – írta Kierkegaard mondását a *Zarándokének* bevezetőjében. Tudatosan vállaltuk azt, hogy ezek az énekek (tudniillik a *Zarándokének* gyűjtemény) egy évtized múlva kimerülnek, és új énekekre lesz szükség. Kierkegaard az özyevyesség felől közelített, mi viszont a frissesség és a (pozitív értelemben vett) modernség felől közelítettünk. Igenis, tíz-húsz év múlva dobják majd ki ezeket az énekeket, és legyenek újak! Miért? Mert nem a l'art pour l'art ének a lényeg, hanem a közös ima, Isten közös dicsőítése és közösség egymással!

Félreértés ne essék, én nem védeni akarom a könnyűzenei egyházi énekeket. Tudniillik nincs rá szükségük. Arról vitázni, hogy van-e helyük a templomban, beengedjük-e ezeket az énekeket a templomba, nem érdemes. Ugyanis bent vannak a templomban, és evangélikus hívek szívesen énekelnek egy-egy ifjúsági éneket vasárnaponként.

Problémaként vetült fel ezeknek az énekeknek *lutheránus* jellege vagy ennek a jellegnek a feltételezett hiánya. Hadd mondjam el, hogy az *Új ének* szerzőinek túlnyomó többsége evangélikus, és a *Zarándokének* esetében sincs ez másképpen. Persze, ez nem feltételezi, hogy az adott *lutheránus* szerző egy specifikusan *lutheránus* tanítást zenésít meg, mint például az *ubiquitas* (Krisztus mindenütt jelenvalósága) vagy az úrvacsora kapcsán a *real praesentia* (Krisztus valóságos jelenléte az úrvacsorai jegyekben *transzszubsztanciáció* [átváltoztatás] nélkül), de *lutheránus* fa *lutheránus* gyümölcsöt terem.

Mellesleg *Evangelikus énekeskönyvünk* (EÉ) is elég vegyes. Ahogyan helyet kaptak benne református, katolikus, metodista és/vagy valamilyen felekezettel közös énekeink, ugyanígy az *Új énekekben* és a *Zarándokénekben* is.

Lutheránusságunk nem abban nyilvánul meg, hogy csak *lutheránus* énekeket éneklünk, hanem abban, hogy *sokat* éneklünk, Igét olvasunk, valljuk a reformáció tanítását, építjük Isten országát stb. Másrészt *lutheránusságunk* alapja elsősorban Krisztus, másodsorban *Luther*. Krisztus sem tekintette szégyennek, hogy a nép nyelvén, stílusában és korának

megfelelően tanítson, a *Luther*-énekek nem kis hányada pedig nemcsak a gregoriánból vett dallamokra épül, hanem a korabeli népszerű nóták, kocsmadalok zenéjének „megkeresztelése” krisztusi szövegekkel. Így vetjük a bátorságot, hogy korunk dallamait és stílusát integráljuk az egyházi énekkincsbe.

„Két zenész egy istentiszteleten olyan, mint két dudás egy csárdában, különösen akkor, ha két eltérő zenei irányzat képviselői” – írta Herényi István testvérem válaszcikkében. Elsíkkol afelett, hogy mi van akkor, ha van orgonista, kórus és fúvószenekar együtt egy istentiszteleten, mert gondolom, ez nem probléma. De hogy gitár és orgona, ne adj Isten, teljes könnyűzenei csapat és orgona?! Szerintem tökéletesen jól megférnek egymás mellett.

Számtalan példát látunk erre. „Erős vár”-t vagy „Jer, dicsérjük Isten”-t büszkén harsogó fiatalokat és gitárral éneklő idősöket. Nem számít, hogy milyen hangszer, csak Isten dicsérje és a közösséget építse, legyen az kórus, lant, hárfá, dob, citera, fuvola, cintányér, emberi hang vagy bármi más (a felsorolást a 150. zsolttárból vettem).

És hogy vannak a gitáros énekek között „gagyi”? Bizony vannak, ezt nem lehet kivédeni, de nekem senki ne mondja, hogy az *Evangelikus énekeskönyv* minden éneke a zene magasiskolája!

Végezetül egy igét szeretnék megosztani Herényi István testvéremmel és mindenkiel, aki a cikket olvassa: „Ti pedig Krisztus teste vagytok és egyenként annak tagjai” – írja Pál apostol (1Kor 12,27). És ahogyan a tagok különböznek, úgy a tagok zenei ízlése is különbözik. És egyértelmű, hogy mind a hívő klasszikus zenész, mind a hívő könnyűzenész a fület szeretné magának tudni Krisztus testében. De hála a teremtő Istennek, aki a testre két fület rakott, ezen nem fogunk összeveszni. Az meg, hogy kié legyen a bal, és kié legyen a jobb, már egy másik vita témája...

Testvéri szeretettel:

■ KOVÁCS VIKTOR
hatodéves evangélikus teológushallgató, a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség könnyűzenei szakcsoportjának tagja, a Zarándokének belső szerkesztőbizottsági tagja

Folytatásra hangolva

Egy testvér-gyülekezeti kapcsolat is többé-kevésbé úgy működik, mint minden más kapcsolat. Ha nem dolgozunk, teszünk érte, megfárad és végül megszűnik. Vannak és lehetnek csúcsok és hullámvölgyek, de a kapcsolat minősége mindenképpen attól függ, hogy a benne lévők mennyire gondolják komolyan.

kiafelújításhoz), most mi vigyünk valamit, amivel megajándékozhatjuk őket.

A harmincöt fős delegáció két ajándékkal lepte meg a vendéglátókat. Egyrészt *Antal Bálint* Szélerózsán is bemutatott művét, az *Eredendő bűn* című diameditációt szólaltattuk meg *Jenei József* német fordításával.

FOTÓ: KATI KRUGER

A bonyhádi és az erdingi evangélikus gyülekezet között a kilencvenes évek közepe óta aktív a partnerkapcsolat. Akkor a München melletti település evangélikus közössége kerestett magának testvérgyülekezetet, és mivel tagjai közül többen Bonyhádról vagy környékéről származnak, egyértelmű volt, hogy magyarországi partnert választanak. Az akkori erdingi lelkipásztor, *Friedrich Falkenstein* és *Krähling Dániel* bonyhádi lelkész azóta barátsággá erősödött találkozásai után a gyülekezet évek óta hol Erdingben, hol Bonyhádon éli át újra ennek a kapcsolatnak minden áldását. Nemcsak idősebbek, de fiatalok is találkoznak rendszeresen mindkét helyszínen.

Idén július 29-e és augusztus 2-a között hívtak meg bennünket bajor testvéreink, mivel ők tavaly töltötték nálunk egy programban gazdag hetet. A meghívással együtt vetődött fel részünkről az a gondolat, hogy miután Erdingből annyiszor kapott már segítséget a bonyhádi gyülekezet (templomrenoválásokhoz, paró-

Másrészt a gyülekezet két éve alakult kórusa *Ányos Andrea* vezetésével tartott koncertet a vasárnapi istentisztelet keretében. Mindkét előadást nagy tetszéssel és örömmel fogadták vendéglátóink. Az elmúlt években rendszeresen kapcsolatot tartók mellett a fiatalok csapata és a kórus középgenerációja is részt vett a vendéglátók által szervezett élménygazdag programokban. A tartalmas együttlét megerősített bennünket és őket is abban, hogy a kapcsolatot folytatni kell.

Daniel Tenberg igazgató lelkésszel és *Horst Potempa* partnerkapcsolatért felelős vezetővel, valamint *Somogyvári Imre* bonyhádi felügyelővel folytatott megbeszélésünk alapján idén ősszel szeretnénk – a bajor-magyar testvérkapcsolatok tárgyalásaihoz igazítva – újragondolni az egykor megkötött szerződést, hogy jövő augusztusban itthon tudjuk ünnepélyesen aláírni a folytatásról szóló dokumentumot.

■ ARADI ANDRÁS
lelkész (Bonyhád)

Ki hol olvassa az EvÉletet?

Vekszli Zsuzsanna kenyeri olvasónk például a Börzsönyben, az ország harmadik legmagasabb pontján, a 939 méter magas Csóványoson...

■ MENYES GYULA felvétele

HIRDETÉS

Konferenciafelhívás

A Magyarországi Luther Szövetség október 30-án 10 és 18 óra között a Deák Téri Evangélikus Gimnázium (Budapest V., Sütő u. 1.) dísztermében konferenciát szervez *Az ügynökkérdés feldolgozásának egyházi fogadtatása és teológiai értékelése* címen.

A konferencia fővédnökei: *Ittész János* elnök-püspök, *Pröhle Gergely* országos felügyelő.

A konferencia célja a Magyarországi Evangélikus Egyházban öt éve folyó tényfeltáró szakmai munka és az ennek első dokumentációjaként kiadott, sokféle visszhangot kiváltott *Háló* című kötet (Luther Kiadó, 2010) egyházi fogadtatásának nyílt megbeszélése, összhangban a szövetség egyik céljával: „Az evangélikusság iránt érdeklődők vagy abban megerősödni kívánók számára segítségnyújtás.” Az úgynevezett „ügynökkérdés” véleményünk szerint nem csupán történelmi, hanem mindenekelőtt teológiai és egyházi nyilvánosság előtti megvitatása az egyház érdeke, s ugyanakkor egy ilyen alkalom a további kutatást is kedvezően befolyásolhatja.

A konferencián való részvétel ingyenes és nyitott minden érdeklődő számára. A szervezők által felkért előadókon kívül bárki jelentkezhet egy 20 perces (maximum 7 oldalas, ritka sortávval gépelt) előadással. Az előadások megbeszélésére és a hozzászólásokra körülbelül kétórás fórumot is tervezünk.

Kérjük azokat, akik előadást kívánnak tartani, hogy jelentkezésüket a tervezett előadásuk címével és körülbelül tízmondatos összefoglalóval együtt augusztus 31-ig küldjék el az alábbi címre: Magyarországi Luther Szövetség – Evangélikus Hittudományi Egyetem, 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.

A konferenciára elektronikus úton is lehet jelentkezni az alábbi postafiókok egyikén: fabiny.tibor@gmail.com; pgregendorf@hdsnet.hu.

Erős vár a mi Istenünk!

A konferencia szervezői:

Dr. Fabiny Tibor egyetemi tanár, a Magyarországi Luther Szövetség elnöke
Grendorf Péter evangélikus lelkész, a Magyarországi Luther Szövetség ügyvezető titkára

Losung a szekrényben, Bethlen a várban

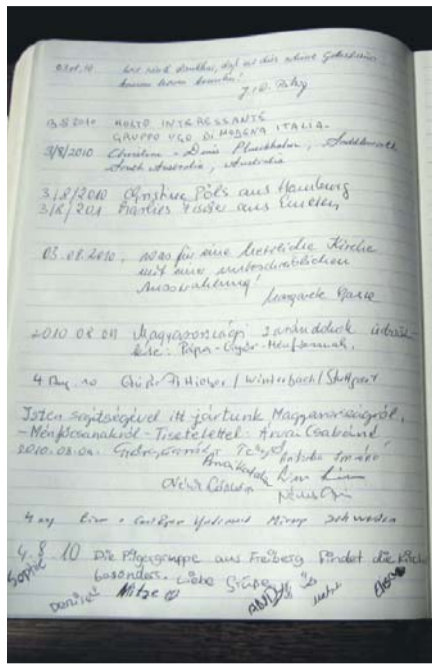
Magyarországi zarándokok a reformáció emlékhelyein

Ötnapos augusztus eleji németországi „re-túra”-nkát a ménfőcsanakai, evangélikus *Tóth Zoltán* hívta életre. Győri, ménfőcsanakai, győrújbaráti érdeklődők, valamint néhány távolabb lakó jelentkezett rá. Célunk az volt, hogy az átélt élmények révén közelebb kerüljünk a reformációhoz. *Luther* és a lutheránus történelem nyomait követtük, nem megelégedve a magyar múlttal és jelenhez való kapcsolódásokról.

Valamennyien először jártunk Herrnhutban, ahol az evangélikus bibliaolvasó *Útmutató* készül, számos nyelvre lefordítva. *Szakács Tamás* – az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület hírlevelében közölt – előadásának nagy szerepe volt abban, hogy idetaláltunk.

A ma már világszerte több mint nyolcszázézer tagot számláló herrnhuti missziós testvérgyülekezet sokféle tevékenységet folytat, számunkra mégis az volt a legnagyobb élmény, amikor egy nagy fehér szekrényt kinyitottak előttünk, és megmutatták az összes eddig megjelent *Losung*ból álló gyűjteményt. Bemehettünk abba a szobába, ahol a – szintén hófehér – ovális asztalon történik az *Útmutató* igéinek a sorsolása. (A testvérközösség egyházunkra gyakorolt hatásáról lásd dr. Lackner Pál püspök írását lapunk 1. oldalán. – A szerk.) Láthattuk a főtéren a hatalmas, mégis derűs templomtermet belülről, a közösség asztalával és címeivel. Az egyik iskola tábláján az ismerős *Comenius* nevét olvashattuk, a cseh testvérét, akinek üldözött hit-sorsosait 1722-ben *Zinzendorf* gróf befogadta itteni birtokára.

Egészen más stílusú evangélikus

Vendégkönyv a magyar zarándokcsoport bejegyzésével

templomot csodáltunk meg Drezdában, a szász választófejedelmek fényes fővárosában. Barokk pompáját azért bámuljuk igazán, mert ismerjük az 1945-ben lebombázott épület felemelő történetét is. A 2005-ös átadást megelőzően csak emlékeztetőül meghagyott romhalmaz állt a helyén. Ma a templom a háború utáni megbékélés jelképe, hiszen volt ellenségek együtt építettek újja.

A drezdai múzeumban a földi kincseket csodáltuk – az erfurti kolostorban az égiekről beszélünk. Nem tudjuk, melyik celláska volt a szerzetes *Lutheré*, de ablaka a kerengőre nézett, amelyet ők keresztútának neveztek, mert ott sétálva a Megváltó passzióján elmélkedtek.

A lipcsei Tamás-templomban éppen

szólt az orgona, mikor beléptünk, mégpedig a régi, a Bach-korabeli. Az „ötödik evangélista”, aki a reformáció szellemiségét a zenében teljesítette ki, csodálatosan felújított múzeumot kapott a templommal szembeni épületben.

„Vittenberga” most is tárt karokkal várja a magyarokat. Templomaiban anyanyelvünkön írt ismertető is olvasható. A 16. századból 442 itt tanuló honfitársunkról tudunk. A németek után mi voltunk a legnépesebb náción, s a reformáció századában nekünk, magyaroknak ez volt az első számú egyetemünk. Később sem lehetett kicsi a jelentősége, mert idegenvezetőnk a *Luther-házban* azt mondta, hogy egyszerre ezer magyar is járt az egyetemre. A diákok egy csoportja körülülhette az asztalt a reformátor máig kegyelettel megőrzött szobájában. Magyarok is hallgatták prédikációját a szószékről, amelyet szintén nagy becsben tart a múzeum.

Természetesen nem mulasztot-

tuk el *Luther* sírjának megkoszorúzását a vártemplomban. Születésének és halálának helyszínét, Eislebent is felkerestük. A szülőház frissen felújítva és kibővítve várja a látogatókat. A család történetét kívül a városka gazdaságáról is sok mindent bemutat a kiállítás. A Péter-Pál-templomot (ahol *Luther*t keresztelték) és a *Sterbehaust* (ahol reformátorunk elhunyt) viszont éppen most újítják fel, ezek tehát a jövőben tartogatnak meglepetéseket.

Ellátogattunk *Wartburg* várába, a német Biblia szülőhelyére. „*Jörg* lo-vagnak”, *Bölcs Frigyes* látszatfogságban tartott vendége nekünk dolgozószobáját többen nem először láttuk. Örömmel fedeztük fel ennek előterében *Bethlen Gábor* erdélyi fejedelem arcképét. A lovgvár leg-híresebb magyar lakójára, *Árpád-házi Szent Erzsébetre* koszorúzással emlékezünk.

Nürnberg és Augsburg is a reformáció városa, s számos ponton kapcsolódik a magyar történelemhez. Hitvallásunk is „ágostai” (1530), és az

életünk kereteit jelentősen befolyásoló híres vallásbéke is (1555). Az augsburgi Szent Anna-templom *Luther*-szobájában hagyjuk utolsó emlékszalagunkat.

Szó esett az úton a reformáció neves művészeiről, többek között *Cranachról* és *Dürerről*, valamint más olyan személyiségekről, akik a megtekintett műemlékekhez, az érintett városokhoz és tartományokhoz kapcsolódnak. Reggeli és esti áhítatainkon felhasználtuk *Luther Márton* írásait. Némelyeknek meghökentető az aktualitása.

Az utolsó együtt töltött esténken egy kis nürnbergi hotelben úrvacsorát vettünk. Itthon szerkesztett liturgikus-énekes füzetkénk a *Kenyérré való rózsá* címet viselte. A *Luther-rózsá* jelképes üzenete volt a vezérfonalunk – középpontban a keresztetel.

Erről a középpontból meg nem feledkezve várjuk a reformáció ünnepe előtti pénteket, amikor a győrújbaráti gyülekezeti teremben szeretnénk feleleveníteni úti élményeinket.

■ GOÓR JUDIT

Herrnhutban – a terem, ahol az Útmutató igéit kisorsolják

Istentiszteleti rend • 2010. augusztus 15.

Szentháromság ünnepe után 11. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.
Lekció: Lk 18,9–14; 2Sám 12,1–15a. Alapige: Fil 3,7–14. Énekek: 456., 402.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Balicza Iván; II., **Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Gertrud Heublein; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstük M. u. 36–38.** de. 10. Bátovszky Gábor; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; de. 11. (úrv.) dr. Lackner Pál; du. 6. Gáncs Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. Missura Tibor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) dr. Szentpétery Péter; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. dr. Szentpétery Péter; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Főti út 72. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicás Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Grendorf-Balogh Melinda; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Grendorf-Balogh Melinda; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kopf András; **Rákospalota, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kopf András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szt. Péter u. 112.** du. 4. Győri János Sámuelné; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Názáret-templom, Mátyásföld-Bagolyirtás** de. fél 12. Veperdi Zoltán.

Istentiszteleti rend • 2010. augusztus 15. – Balaton

Alsódörgicse de. 11.; **Badacsonytomaj** de. 9.; **Balatonalmádi (Bajcsy-Zs. u. 5.)** du. 4.; **Balatonboglár** de. 11.; **Balatonfenyves (református templom)** du. 6.; **Balatonfüred** de. 9.; **Balatonszárszó (evangélikus üdülő)** de. 11.; **Fonyód** de. fél 10.; **Hévíz** du. fél 5.; **Keszthely** de. fél 11.; **Kisdörgicse** du. fél 2.; **Kőtcse** de. 10.; **Kővágóörs** de. fél 12.; **Mencshely** de. 11.; **Nemesleányfalu** du. 2.; **Révfülpö** de. 10.; **Siófok** de. 10.; **Sümeg** du. fél 3.; **Szentantalfa** de. háromnegyed 10.; **Veszprém** de. 10.; **Zánka** de. fél 9.

NÉMET NYELVŰ ISTENTISZTELEK
Hévíz de. fél 10.; **Siófok (kápolna)** de. fél 10.

Összeállította: BODA ZSUZSA

„Hajnalcsillag kél fel szívetekben”

Vénusz-sarló az esti égen augusztus 20-án

A Szentírás a Naprendszer planétái közül egyet említ: a Hajnalcsillagot, más néven Esthajnalcsillagot.

A bibliai leírások szakrális tartalma mellett érdemes figyelmet fordítani az égitest fizikai tulajdonságaira is. Mindennek külön aktualitást kölcsönöz, hogy 2010 nyarán a kora esti égbolt feltűnő látványosságaként tündököl – legfényesebben augusztus 20-án, amikor a bolygó elérte legnagyobb naptávolságát. Az Esthajnalcsillag, a Vénusz ugyanis is bolygó!

A hagyományos, a népajkán, sőt a mai köznyelvben is elterjedt elnevezéssel ellentétben a Vénusz nem a nukleáris fúzióval energiát és fényt termelő csillagok, hanem a fényt visszaverő, központi égitestünk körül keringő égitestek, régiesen a „bolygók” családjába tartozik. Mivel közelebb kering a Naphoz, mint a Föld, a földi megfigyelő számára mindig annak szomszédságában látszik, reggel közvetlenül előtte kel, este nem sokkal utána nyugszik. Így könnyen érthetővé válik a költői „Esthajnal” kifejezés.

A bolygóról sokáig az a képzet élt, hogy fizikai és biológiai viszonyai az ősi Földéhez hasonlóak: felszínén pompás fajtaválasztékban pompázó

őserdő burjánzik, mely dinoszauruszokhoz hasonló őslényeknek nyújt kiapadhatatlan táplálékot. Nevét is a szépség és a szerelem istennőjéről nyerte.

A 20. század második felében azonban a csillagászati műszertechnika fejlődése, a radarvizsgálatok, majd az űrszondák mérések egy egészen más Vénusz képét rajzolták

meg. Egy pokoli világ képét, mely az üvegházhatás révén oly forró, hogy megolvadna rajta az ólom. A nyomás a Földön megszokottnak a százszorososa. Így ha szkakfanderes űrhajós lép-

ne a felszínére, pillanatokon belül úgy összelapulna, mint egy összetaposott konzervdoboz. A szén-dioxidból álló légkörének narancsos színű felhőiből hulló csapadék halálos kénsviből áll.

Mindezek ellenére az ember elküldte követit az Esthajnalcsillagra. A körülötte pályára állt amerikai űreszközök részletes radarmérésekkel pontos térképeket állítottak elő. A szovjet-orosz szondák – a mostoha körülmények miatt csak néhány másodperces működésre kalibrálva – a felszínen fényképeket készítettek, a tudomány eszközeivel megjelenítve a pokoli világ arcát.

A Földünkkel szinte megegyező méretű bolygószozséd ebben az időszakban az esti délnyugati égbolton ragyog. Szabad szemmel fényes csillagnak látszik. A legkisebb csillagászati távcsőbe tekintve is feltűnik kiterjedése, a műszer megmutatja a bolygó korongját. Megfigyelhetővé válik a Holdéhoz hasonló fázisa, ki-rajzolódik egyre vékonyodó sarlója. A Vénusz-sarló, melyet az átlagosnál élesebb szeműek messzelátó nélkül is észlelhetnek, sőt amely – ha a Hold fénye nem zavar – akár árnyéket is vethet.

■ REZSABEK NÁNDOR

Programok internetezéshez: Chrome

Most induló cikksorozatunkban az öt legnépszerűbb böngészőt mutatjuk be. A programok mindegyike kibővíthető, mi azonban azokra a felhasználókra koncentrálnak, akik nem kívánják kiegészítőikkel bibelődni, hanem telepítés után már csak internetezni szeretnének.

Az átlagfelhasználó számára leginkább keresőjéről ismert Google készítette el a Chrome-ot. Ez nemcsak beüresítendő az első, hanem mind közül a legfiatalabb versenyző is. 2008. szeptember 2-án jelent meg. Újra-ként már akkor is komoly tudást kellett felmutatnia a versenybe kerüléshez, de két év alatt persze nagy fejlődésen is átesett a Chrome, rengeteg újdonság került bele.

A legfrissebb stabil kiadás jelenleg az 5.0.375.xxx-nél tart. A pontos verziószám olyan gyorsan változik, hogy kár is leírni, mert a lap megjelenésére már lehet, hogy csiszolgatnak is egy kicsit a böngészőn.

Beépített Flash és összeomlás-védelem

A most aktuális verzió mindenestre már tartalmazza a beépített Flash, ami a neten főleg reklámokban és játékokban feltűnő izgató-mozgó(-hangos) tartalmak lejátszásához szükséges. A Flash külön is telepíthető a számítógépre, de azzal, hogy a Chrome-ot installáljuk, már fel is raktuk – pont abba az irányba mozdul a Google, amely ezt a cikksorozatot is vezérli: egyetlen telepítéssel minél teljesebb internetezési élményt kapjon a felhasználó. A Chrome a Flash frissítéseire is figyel, ezáltal segítve, hogy a száz legnagyobb weblap 85 százalékán használt Flash technoló-

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

giából mindig a legbiztonságosabb, új verzió legyen meg.

A Flashhez (is) kapcsolódik az a megoldás, melyet a Google Chrome hozott el a böngészők világába. A szoftver külön kezeli a megnyitott lapjainkat, így ha az egyik oldal valamiért lefagy, nem kell azzal szembeülnünk, hogy használhatatlanná válik és összeomlik az egész böngésző. Ennek a funkciónak mindenki át tudja érezni az előnyét, ha az egyik kifagyó oldal miatt veszítette már el a másik megnyitott oldalon írt szövegét.

Parlez-vous français?

Az angol szövegekkel még csak-csak elboldogulnak sokan, de más nyelvek már komolyabb gondot jelenthetnek. Ezen segít a jelenlegi böngészőverziók közül egyedül a Chrome-ba beépített Google Fordító szolgáltatás. Ezzel azonnali és teljes fordítást kaphatjuk meg az éppen látogatott oldalnak. Verset persze ne fordítsunk vele, és magyaros szövegek előállítására sem képes. Arra viszont pont jó, hogy francia, német, macedón vagy éppen indo-

néz nyelvű honlapokon lássuk, hogy melyik menüpont mit jelent, illetve nagyjából megértsük az oldalon lévő szöveget.

További hasznos funkciók

Ezeket kívül egyedi megjelenést biztosító felhasználói felületek (témák), inkognitó mód (amely elrejt minket a weboldalakról), egybegyűrt cím- és keresősáv, a könyvjelzők és böngészőbeállítások számítógépek közti szinkronizálása (Google-fiókkal), helyesírás-ellenőrzés, valamint több ezer kiterjesztés várja a Chrome-használókat.

Apróság, de biztonsági szempontból fontos, a megtévesztő oldalak ellen hasznos megoldás, hogy a Chrome alpból kiemeli az URL-címekben a fődomaint, így téve egyértelművé, hogy az *otpbank.hu/akarmi/barmi* című oldalon járunk, vagy csak egy *otpbank.atveres.cn/akarmi*.

Nem funkció, hanem saját tapasztalatokon és objektív méréseken is alapuló tény: a Chrome igen gyors. Bár a hamar változó verziók világában nagyon nehéz megmondani, hogy éppen melyik a leggyorsabb böngésző, de ez a „számháború” az átlagfelhasználót talán nem is nagyon érdekli. A lényeg, hogy aki Chrome-ot használ, annak – megfelelő internetkapcsolat esetén – egészen biztosan nem lesz gondja az internetezés sebességével.

■ BALOGH CSABA

A Google Chrome böngésző ingyenesen letölthető
<http://www.google.hu/chrome>

A böngészőhöz letölthető kiegészítők galériája
<https://chrome.google.com/extensions?hl=hu>

EVÉL&LEVÉL

Közös asztal konferencia Szentotnyán

Az evangélikus cigánymisszió szervezésében *Közös asztal* elnevezéssel július 30-ától öt napig tartó tábort rendeztünk cigányoknak és nem cigányoknak. A tábor igei vezérfontosságát az *Efenezsi levél* ötödik fejezete adta: „Sötétségből világosság gyermekei”.

A tábort évek óta megrendezték azok a településeken, ahol az evangélikus gyülekezetben vagy annak közelében cigány testvérek élnek. Voltunk már a nógrádi Béren, illetve

néhányan, akik részt vettek a korábbi táborok valamelyikében. *Bakay Péter* főszervező úgy fogalmazott: ezzel az eseménnyel „körbeértünk” az országon.

A *Közös asztal* konferenciára – amelynek célja, hogy romák és magyarok közelebb kerüljenek egymáshoz és Istenhez – a helyiek mellett az ország számos pontjáról érkeztek cigányok és nem cigányok, mintegy hatvanan. A mindennapi életben a cigányoknak is szük-

latba. Az igaz, hogy nem jönnek el minden egyes egyházi alkalomra az itt élő romák, de van törekvés a szívükben – a tábor után többen fogadkoztak, hogy ezután mindig ott lesznek a gyülekezetben.

Az idei konferencián is minden napot áhítattal kezdünk, és azzal is fejeztünk be. A péntek a bemutatkozások jegyében telt, majd e sorok írója tartott áhítatot. Szombaton bibliakörök, kézműves-foglalkozások, kulturális és zenei programok voltak, az esti áhítatot *Varga Mihály*, a békési pünkösdi gyülekezet egyik igehirdetésével is megbízott cigány szolgálója tartotta. A vasárnap délelőtti istentiszteleten *Szeverényi János* országos missziói lelkész hirdette az igét. Délután Kardoskútra, Magyarország hét természeti csodájának egyikéhez, a Fehér-tóhoz látogattunk, majd *Orbán Attila* evangélikus lelkész az afrikai, *Jenei Ottó* misszionárius pedig a kárpátaljai misszióról tartott előadást.

A hétfőt *Deák László* orosházi lelkész áhítatával kezdtük, majd a délelőtti Gyopárosfürdőn töltöttük, délután *Kovalcsik Katalin* néprajzkutató *Cigányok a nagyvilágban* címmel tartott előadást. Ezt követően a kárpátaljai Amaro Del (Mi Istenünk) cigány együttes lépett fel bizonyágtévé lélekkel és kiváló zenével a Békés megye több településéről érkezett nagy létszámú közönség előtt.

A táborlakók kedden *Györfi Mihály* nyírteleki lelkész reggeli áhítata után vettek búcsút egymástól.

LACZKI JÁNOS
másodlelkész (Orosháza)

EVÉL&LEVÉL

Válasz id. dr. Hafenscher Károlynak

Az *Evangélikus Élet* augusztus 1-jei számának 15. oldalán, az *EvÉl&levél* rovatban olvastam id. dr. Hafenscher Károly *Hiányérzet és dezavualt világszervezetek* című olvasói levelét, melyben kritikusán szól az egyházunk tényfeltárási bizottságának *Háló* című kötetében közölt, *A protestáns világszervezetek (KKB, EVT, LVSZ) a „Világosság” rezidentúra fényében* című tanulmányomról.

A levél szerzője a kötetben megjelent életrajzomból meglepő módon azt emeli ki, hogy „1977-ben született kecskeméti könyvtáros” vagyok. Jóllehet ugyanonnan az is kiderül, hogy alapvégzettségem történész, és a tényfeltárási munkában értelemszerűen ilyen minőségben veszek részt.

Különösen nagy kihívás egy történész számára, ha a közelmúlt történetét kutathatja. A történettudomány sajátja, hogy a kutatók legtöbb esetben olyan korszakkal foglalkoznak, amelyek nem voltak szemtanúi. Való igaz, hogy koromnál fogva nem éltem át a szocializmus nehéz, az egyházat különösen is megpróbáltató évtizedeit. Feltételezem, hogy születési évem megemlékezésével erre kívánt utalni a cikk írója. Nem gondolom azonban, hogy egy tanulmány megítélésénél ez az illetékeséget megkérdőjelező szempont lehet.

Hafenscher lelkész úr a tanulmányommal kapcsolatos észrevételeit nem sokkal a kötet megjelenése után levélben bővebben kifejtette. Levelére néhány nap elteltével válaszoltam. Most a nyilvánosság előtt sem tudok mást írni, mint akkor.

A tényfeltárási bizottság megbízása az állambiztonsági szervek Magyarországi Evangélikus Egyházzal kapcsolatos iratainak feltárására és bemutatására szól. Tehát nem lehet feladatunk teljes képet adni egyházunk 1945 utáni történetéről. Ez a munka mind erőnk, mind időnk teljességével meghaladná. Ennek megfelelően a *Hálóban* megjelent tanulmányom – a levél állításával ellentétben – nem az egyházi világszervezetek Magyarországgal kapcsolatos tevékenységéről szól, hanem arról, hogy az Állami Egyháziügyi Hivatal és a hírszerzés hogyan működött együtt a „Világosság” rezidentúra keretében ezen világszervezetek megfigyelésére.

Elsősorban azt kívántam bemutatni, hogy a kommunista diktatúra egyház-üldöző szervei milyen módszerekkel szereztek információkat, és mennyire tendenciózus egyoldalúsággal, szűk látókörűen ítélték meg a nemzetközi egyházi szervezetek tevékenységét. A bizottság célkitűzésének megfelelően deklaráltan az állambiztonsági szervek iratai, jelen esetben a „Világosság” rezidentúra dossziéi szolgáltak forrásként, s céloim éppen ezek bemutatása volt.

Más szóval: a dolgozatomban leírtakat nem én állítottam tényként, hanem az iratokban találtakat idéztem, illetve foglaltam össze. Ezt több ponton is hangsúlyoztam. Mindezekből következik, hogy tanulmányommal természetesen nem akartam „dezavualni” a világszervezeteket, hanem – e szóhasználatnál maradva – azt mutattam be, hogy a magyar állami szervek miként „dezavualták” őket.

Végezetül még egy megjegyzés. A tényfeltárási bizottság tanulmánykötetében megjelent dolgozatok mindegyikét más-más szerző jegyzi, akiknek személyes munkamódszerét és látásmódját, adott esetben álláspontját tükrözik az egyes írások. Így tehát szó sincs arról, hogy a tanulmányok tartalma „egyházunk hivatalos álláspontjává vált” volna.

■ ITT ZSÉ ÁDÁM történész (Kecskemét)

„Az Úr csodásan működik” – árvíz-károsult gyermekek Órimagyarósdon

Tisztán előttem van az a kép, amikor *Rostáné Piri Magda*, a Vasi Egyházmegye esperese a júniusi lelkészi munkaközösségi ülésen felvetette az árvíz-károsult gyermekek javára megszervezendő augusztusi tábor ötletét. Akkor én még – több kollégámmal ellentétben – nem jelentkeztem segítőknek. Teltek a hetek, és szinte már el is feledkeztem a felvetésről, amikor egyik nap megérkezett az a körlevél, amelyben esperes asszony többek segítségét kérte a tábor lebonyolításához. Első információként annyit lehetett tudni, hogy augusztus 2–8. között közel negyven felszólcai gyermek (6–18 évesek) és az őket kísérő két édesanya fog Órimagyarósdon táborozni.

Amikor visszaemlékezem a hét eseményeire, és próbálom szavakba önteni mindazt, amit átéltem a gyerekek között, a címben említett szép éneünk kezdősora jut eszembe. Azt gondolom, mindannyian, akik részt vettünk a táborban, valóban megtapasztalhattuk Isten csodás működését, új-játeremtő és közösséget formáló erejét.

Megható módon a nagyrészt egyházi kötődés nélküli gyermekek, felnőttek a számukra eleinte idegen közegben rövid idő elteltével egy szívvel vettek részt a bibliai történetek feldolgozásában, az esti áhítatokon, és késő estébe nyúlóan lelkesen tanulták és zentték az addig számukra teljesen ismeretlen ifjúsági énekeinket. A rendszeres tábori programok, különféle foglalkozások, játékok, kézműveskedés mellett szombathelyi és községi kirándulásra is sor kerülhetett. A szombati napon pedig Órimagyarósdon a község lakóival közösen falunapon vehettek részt a messziről érkezett gyermekek és felnőttek.

Jó volt látni az elmúlt hónapokban sok nehézséget, keserűséget, az árvíz pusztítását végignéző, mégis mosolyogni, örülni tudó, csillogó szemeket. A szövődő barátságokat, az összetartást, az önzetlenség megmutató emberei példáját. Hálás vagyok azért, hogy részese lehettem annak a kis közösségnek, amely abban a pár napban formálódott.

PAPP JUDIT beosztott iskolalelkész (Köszeg)

FOTÓ: BAKAY PÉTER

Nyírteleken, és két alkalommal adott otthont a rendezvénynek a dunántúli Sárszentlőrinc.

Idén az Orosházához tartozó Szentotnyánra esett a választás, mivel itt még nem rendeztünk találkózót, valamint az itteni evangélikus gyülekezet tagjai közül is voltak már

séges, hogy az Úr Jézus Krisztus ott legyen a szívükben.

Köztudott, hogy a cigányok eredetileg katolikusok. A szentotnyáni cigányok az evangélikus egyházzal a hittanoktatás, az istentiszteletek és a különböző kézműves-foglalkozások alkalmával kerültek kapcsol-

HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

Álláshirdetés

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium a 2010/2011-es tanévre felvételt hirdet *testnevelés szakos* tanári állásba (feladat: fiúcsoportok testnevelés-órának ellátása), valamint *földrajz (-biológia) szakos* tanári állásba. Képesítési feltétel: felsőfokú végzettséget igazoló szakirányú középiskolai tanári oklevél. Felekezetükhöz kötődő, keresztyén tanárok pályázatát várjuk. Csatolandó mellékletek: önéletrajz, kereszteselési igazolás, lelkesítő ajánlás, pedagógiai elképzelések, diploma másolata. A pályázatokat augusztus 19-ig kérjük *Kézdy Edit* igazgatónak címezve a gimnázium címére postán (1052 Budapest, Sütő u. 1.) vagy e-mailben (gimnazium@deg.sulinet.hu) küldeni. Az állás elfoglalásának ideje: szeptember 1.

Tisztelt Olvasóink!

Az *Evangelikus Élet* következő, augusztus 22–29-i (34–35.) száma összevont lapszámként, harminckét oldalon jelenik meg augusztus 22-én. Ára 500 forint. A 36. lapszám megjelenésének időpontja: szeptember 5-e. Továbbá értesítjük olvasóinkat, hogy szerkesztőségünk augusztus 18-ától 25-éig zárva tart.

APRÓHIRDETÉS

42 éves, 175/90, egyedülálló, hívó férfi korban hozzáillő, jó megjelenésű házastársat keres. Fényképes bemutatkozó levelet várok „Nagyon hiányzol” jellegre a szerkesztőségbe.

Budán, a Budakeszi úton 47 m²-es, földszinti lakás kiadó. Érdeklődni lehet: Deák téri lelkesítő hivatal, *Karvai Ottó* gondnok, 20/413-6966.

FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!

vangelikus.hu

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 15-étől augusztus 22-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
14.30 / PAX <i>Raffay Sándor</i> (magyar dokumentumfilm, 2007) (36')	6.20 / Duna Tv <i>Ezer év szentjei</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2002) (30')	6.25 / Duna Tv <i>Magyar történelmi arcképcsarnok</i> Semmelweis Ignác	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórásja
16.00 / Bartók rádió Összkiadás Giovanni Battista Pergolesi műveiből	11.10 / TV2 <i>A szénbányász lánya</i> (amerikai film, 1980) (125')	11.10 / PAX <i>Jézusnak zenélek</i> (zenés film)	19.05 / Bartók rádió <i>Kapcsoljuk a kaposvári református templomot</i> Kaposvári nemzetközi kamarazenei fesztivál
20.00 / PAX <i>Nagytarcsa</i> (dokumentumfilm)	13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórásja	14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Józsei Sándor ikonfestő	21.00 / Duna Tv <i>Maroa</i> (spanyol–venezuelai film, 2005) (102')
20.50 / m1 <i>A magyar dal napja 2009</i> Az egész országot megmozgatta a – Presser Gábor kezdeményezése nyomán létrejött – magyar dal napja, a zene ünnepe. A műsorban a Vígszínház legjobbait láthatják. A legsikeresebb előadások, a legnépszerűbb musicalek garantálják a felhőtlen szórakozást.	13.45 / m2 <i>Egy millió forint hangjegy</i> Összeállítás az LGT slágereiből	19.40 / Kossuth rádió <i>Hol a nadrágom?</i> A Kalácska együttes gyermekdalaiból	21.10 / m1 <i>Nyomortúra</i> (osztrák–svájci–német film, 2006) (96')
	19.35 / Bartók rádió <i>A Debreceni Kodály Kórus és a Debreceni Filharmonikus Zenekar hangversenye</i>	21.55 / Bartók rádió <i>Hangfogó</i> Benne: Händel: a-moll szonáta HWV. 374. és Bach: e-dúr partita BWV. 1006/a.	21.30 / Bartók rádió <i>Hangfogó</i> Benne: Marc-Antoine Charpentier: Te Deum
	23.05 / Duna Tv <i>Meztelen mennyország</i> (amerikai kalandfilm, 2001) (109')	22.25 / HBO <i>A felolvasó</i> (amerikai–német romantikus dráma, 2008) (124')	23.00 / Bartók rádió <i>A dzsessz klasszikusai</i> Bobby McFerrin
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i>	8.40 / Duna Tv <i>Virágkarnevál 2010 Debrecen</i> Élő közvetítés	11.00 / Bartók rádió <i>A népzeneről</i> Az én Erdélyem	9.30 / m1 <i>Református magazin</i>
6.55 / Duna Tv <i>Vannak vidékek</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2008) Nagyvárad (53')	11.00 / m1 <i>Schmitt Pál köztársasági elnök ünnepi beszéde</i>	12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó a szombathelyi evangélikus templomból</i>	10.00 / m1 <i>Kajak-kenu világbajnokság</i> Élő közvetítés Poznańból
13.20 / Bartók rádió <i>Mocsári Károly zongorahangversenye</i>	11.04 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> A budapesti Szent István-bazilika	12.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Elnémult harangok	10.04 / Kossuth rádió <i>Baptista istentisztelet közvetítése Berettyóújfaluból</i> Igét hirdet: Papp Dániel lelképásztor
15.00 / PAX <i>Sarepta</i> (dokumentumfilm)	12.05 / Bartók rádió <i>Budapesti Bach-hét 2010</i>	12.35 / Duna Tv <i>Székely, „az eszményi szép apostola”</i> (magyar dokumentumfilm, 2008) (58')	13.50 / m2 <i>Ars musica</i> Árpád-kori gregorián énekek
18.30 / Kossuth rádió <i>Határok nélkül</i>	12.23 / Kossuth rádió <i>Aratás után és sütés előtt...</i>	13.10 / Bartók rádió <i>Miskolci nemzetközi operafesztivál 2010</i> Az ortodox és a bizánci egyházzene remekei	15.05 / Bartók rádió <i>Musica sacra</i> (egyházzenei magazin)
20.55 / m2 <i>Cseh Tamás-film</i> (magyar dokumentumfilm, 2000) (85')	14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Fogarasi Gábor református lelkész	0.30 / m1 <i>Magyar vagyok? Nem annak születtem</i> (magyar dokumentumfilm, 2009) (47')	20.15 / Duna Tv <i>Az utolsó szabadtéri mozielőadás</i> (kínai film, 2004)
21.50 / Duna Tv <i>Inkubátor</i> (magyar dokumentumfilm, 2009) (84')	21.40 / m1 <i>István, a király</i> (rockopera) Jubileumi díszelőadás a Társulat győztesével		21.15 / Bartók rádió <i>Az emberi hang dicsérete</i> Sztavinszkij: Kantáta Jan Dismas Zelenka: Missa Jan Dismas Zelenka: Missa Votiva

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusok.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószervező: Dobsonyi Sándor (sador.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).

Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örvényünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszám szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hétvégi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Isten a gőgösöknek ellenáll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad. 1Pt 5,5 (Zsolt 25,20; Ef 3,12; Lk 18,9–14; Ef 2,4–10; Zsolt 148) Kemény lecke, áldott biztatás – egész hétre szólóan a heti igében. A gőg, persze, álrühában kísért meg, és észre sem vesszük, már nagyobbra tartjuk magunkat másoknál, sőt Istennél. Az alázat olyan isteni ajándék, amelyért lehet, kell, érdemes könyörögni. Csak az Istenre hagyatkozó alázatnak, azaz a helyes önértékelésnek és a helyes istenértékelésnek van jövője. Minden kegyelem! A kegyelmet pedig az alázatos szív tudja befogadni.

Hétfő

Urunk, tekints az ő fenyegetéseikre, és add meg szolgálóidnak, hogy teljes bátorsággal hirdessék igédet. ApCsel 4,29 (Zsolt 74,10; Ez 17,1–6.22–24; Jn 10,11–21) Kevesebb lenne a morgolódás és az elégedetlenség az egyházban, ha több lenne az imádság. Igehirdetőnkért konkrétan és általában az Isten szolgálóiért imádkozni nem valamiféle „fölsőleges jó cselekedet”, hanem az egyház létüksége. A szolgálattelvőkért, lelkészekért, püspökökért mondott imádság áldás azoknak, akik mondják, s azoknak, akikért mondják. Mert Isten ezzel a szállal köt minket össze: az Atyát a gyermekeivel s a gyermekeket egymással. Az imádság földi életünk egyik legnagyobb lehetősége.

Kedd

Ha Isteneteket, az Urat szolgáljátok, akkor megáld kenyérrel és vízzel. 2Móz 23,25a (Jn 12,26; 1Móz 19,15–26; Jn 10,22–30) Isten közelségében élni biztonságot jelent. Nem földi luxust, nem különleges helyzetet, nem emberi kiváltságokat, hanem biztonságot. Aki Istent szolgálja, biztos lehet abban, hogy gondviselő Ur megad mindent, ami az élethez szükséges. Nem többet és nem kevesebbet. Elegendőt.

Szerda

Törekedjetez mindenki iránt a békeségre és a szent életre, amely nélkül senki sem látja meg az Urat! Zsid 12,14 (Zsolt 42,3; Mk 7,24–30; Jn 10 31–42) A rejtőzködő Istent önhibánkön kívül nem láthatjuk. Így gondoljuk mi, emberek. De vajon észrevesszük-e a magát megmutató, kinyilatkoztató Istent, meghalljuk-e a megszólaló Teremtőt? A levél szerzője a bennünk lévő akadályra hívja fel a figyelmet. Hogy ne legyen akadály, törekedjetez mindenki iránt békeségre. Nem egy akcióról, hanem egy életformáról van szó. Ugyan-így akkor is, amikor az Isten erőterébe igyekvő, Istenhez ragaszkodó életéről („szent élet”) beszél. A keresztyén ember jellemzője nem a tökéletesség (egyszerre bűnös és igaz), hanem az igyekezet.

Csütörtök

Nem hagy sz engem a holtak hazájában. Zsolt 16,10 (Jn 11,26; 1 Pt 5,1–5; 1Jn 1,1–4) Hogy mi vár ránk életünk végén, nem tudjuk. Egyirányú utcában meggyünk kifelé a földi valóságból. Az előmentek nem adnak információt. A titok titok marad. A reménységet az Isten iránti bizalom élteti bennünk: ő nem hagy minket a holtak hazájában. Többet nem tudunk, de ennyi elég. Az egész életet más összefüggésbe helyezi, s igazi perspektívát sejtet.

Péntek

Az élő Isten megment és megszabadít. Dán 6,28 (1Jn 4,9; Lk 22,54–62; 1Jn 1,5–10) Kulcsszó: az élet. Az élő Isten étellel ajándékozott meg, mi, emberek azonban a mulandóság hálójába kerültünk, s újra meg újra odalavírozunk magunkat. Isten él, és ma is életet kínál. Egyedül ő képes megmenteni az értelmetlen ételtől és megszabadítani a végleges elmúlástól. Közelségében jóságával kiteljesedő életre hív, amely áthidalja a biológiai lét születését és pusztulását. Már itt elkezdődhet, s „odaát” folytatódhat az, amit Isten életnek hív, és számunkra készített el. Csak ebben az életet adó kegyelemben van reménységünk.

Szombat

Íme, újjáteremtek mindent. Jel 21,5a (Zak 3,9c; És 26,1–6; 1Jn 2,1–6) A hét utolsó napja az ősi keresztyén tradíció szerint az elmúlásra, a világ véges voltára irányítja a figyelmünket. Az, hogy minden elműljön, véget érjen, elpusztuljon, a gonosz terve. Meg is tesz tervének megvalósulásáért minden lehetőt. Isten terve azonban egészen más. A teremtett világ tönkrement, az élet pusztul, minden a vég felé halad. Isten szándéka éppen ennek az ellenkezője: az ő terve, elképzelése, akarata az, hogy újjáteremt mindent. Ez a mi reménységünk: a hét végén, az élet végén, a világ végén.

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

HIRDETÉS

A Debreceni Evangélikus Egyházközség minikollégiuma felvételt hirdet Debrecenben felsőoktatási intézményben nappali tagozaton tanulmányokat folytató hallgatók részére a 2010/2011-es tanévtől.

A kollégium Debrecen belvárosában található (Miklós utca 3.); elhelyezés két kétágyas, illetve egy háromágyas szobában. Díj: 12 000 Ft + rezsi.

A jelentkezéshez csatolni kell lelkészi ajánlólevelet, valamint kézzel írott önéletrajzot. A jelentkezés határideje: augusztus 20. Érdeklődni lehet *Réz-Nagy Zoltán* lelkésznel a 20/824-4077-es vagy *Balázs Viktória* lelkésznel a 20/824-7865-ös számon.

11331301210335